

המפתח

לחיות באור הפרשה

עם תורה דעתיקה
סתימאה דעתיקה
לאנגליא לעתידי-לבא

י"ו 5 בעזרה ע"י מכון:

האגודה

B48148@gmail.com

ל'לקוטי-מוהר"ן' על התורה ומועדיה

גליון 52

פרשת משפטים-שקלים תש"פ

ענייני פרשת שקלים -

פרשת משפטים

"ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם" (שמות כא, א)

א. ח"א ז, א-ב-ג-ד-ה-נסוף - דע: פי עקר ה'צלות' אינו אלא בשביל 'חסרון אמונה', וכשתרבה אמונה בעולם, אז יבוא משיח, פי עקר ה'צאלה' תלוי בזה וכו'. - אבל אי-אפשר לבוא ל'אמונה' אלא על-ידי 'אמת', כמובא בזהר (פלק קצה): "אמונה אתקריאת, כד אתחבר בה אמת" - ואי-אפשר לבוא ל'אמת', אלא על-ידי 'התקרבות לצדיקים', וילך בדרך 'עצתם'.

ועל-ידי-זה שמקבל מהם 'עצתם', נחקק בו 'אמת' וכו', פי ה'עצות' שמקבל מהם, הוא בחינת 'נשואין וזווג'. וכשמקבלין עצות מרשעים, הוא בחינת 'נשואין' בקלפה. - ולמה נקרא 'עצה' בבחינת 'נשואין', פי "הכליות יועצות" (ברכות סא), ו'כליות' הם 'כלי ההולכה', 'כלי הזרע'. נמצא: כשמקבלין 'עצה' מאדם, באלו מקבלין ממנו 'זרע' וכו', והכל לפי אדם, אם רשע או צדיק וכו'. ו'עצת הצדיק' הוא "כלו זרע אמת" (ירמיה ב, כא).

ודע: שעל-ידי 'מצות ציצית', נצול מ'עצת הנחש', מ'נשואין' של רשע, מבחינת 'נאוף', פי 'ציצית' שמירה ל'נאוף' וכו'. - הינו: על-ידי 'ציצית', יכולין לבוא ל'עצת צדיקים', לבחינת 'אמת', ועל-ידי 'אמת' באים ל'אמונה', ועל-ידי 'אמונה' בא ה'צאלה'.

וזה פרוש: "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם" (שמות כא, א) - אמרו חז"ל (קדושין לה, ב'בא-קמא טו): "השוו אשה לאיש. ואיתא ב'מכילתא': יכול יהיו התלמידים לומדין ואינם מבינים

- תלמוד-לומר: אשר תשים לפניהם, ערכם לפניהם כש'לחך' ערוך.

"ואלה" - "כל-מקום שנאמר ואלה, מוסיף" (רש"י; שמות רבה ל, א). זה בחינת 'וסף', בחינת 'שמירת הברית', בחינת 'ציצית'.

"המשפטים" - זה בחינת: "כלה זרע אמת", כמו שפתיב (תהלים יט, ט): "משפטי ה' אמת" - שזוכה ל'עצת-צדיקים', לבחינת 'אמת'.

"אשר תשים לפניהם" - זה בחינת: "כד אתחבר בה אמת".

וזה בחינת: "השוו אשה לאיש" - פי זה 'איש ואשה' - הם בחינת התחברות 'אמת ואמונה' - ובזה תלוי ה'צאלה' כנ"ל.

וזה: "יכול שיהיו התלמידים לומדים ואין מבינים" - תלמוד-לומר וכו', ערכם לפניהם כש'לחך-ערוך" - זה בחינת ה'צאלה', ש'לעתיד יתגלו כל החכמות כש'לחך-ערוך, כמו שפתיב (ישעיה יא, ט): "ומלאה הארץ דעה".

ב. ח"א י, ה-ח-י - העצה היעוצה לבטל ה'צאוה', שהיא ה'עבודה-זרה' - העקר הוא על-ידי 'התקרבות לצדיקים'. ו'צדיק' הוא בחינת 'רוחא', כמו שפתיב (במדבר כז, יח): "איש אשר רוח בו", ועל-ידו נכנע 'רוח גבוה', "אל אחר" (שמות לד, יד), ונתבטל ה'צאוה', ונתבטל ה'עבודת-אלילים'.

ועל-ידי-זה נמתקין ה'דינים', פי "כל-זמן שיש עבודה-זרה בעולם, חרוץ-אף בעולם" (ספרי דאה), וכשנתעבר ה'עבודה-זרה, נתעבר ה'חרון-אף', ונמשכין 'חסדים' וכו'.

וזה בחינת 'מרדכי ואסתר', ו'המן', בחינת 'פורים' וכו', פי 'המן' בחינת ה'עבודת-אלילים', ו'מרדכי ואסתר' היה להם פח לבטל ה'עבודת-אלילים' של 'המן' וכו'.

וְזֶה פְרוּשׁ (שמות כא, א): "וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשִׂים לִפְנֵיהֶם". כִּי אֵינֶנּוּ בְּמִכְלֵתָא: "אֲשֶׁר תִּשִׂים לִפְנֵיהֶם" - הַשְׁוּ אִשָּׁה לְאִישׁ לְכָל דִּינִים שֶׁבַתּוֹרָה. פְרוּשׁ: לְכָל דִּינִים שֶׁבַתּוֹרָה שֶׁצָּרִיךְ לְהַמְתִּיקֵם, צָרִיךְ לְהַשְׁוֹת, הֵינּוּ לִיחַד 'קֹדֶשׁ אֲבִירִי' הוּא וְשִׁכְנֵתָהּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת 'אִשָּׁה וְאִישׁ', בְּחִינַת 'מְרַדְּבֵי וְאַסְתֵּר'.

וְזֶה פְרוּשׁ: "וְאֵלֶּה" - "כָּל מְקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר 'וְאֵלֶּה', מוֹסִיף עַל הָרָאשׁוֹנִים" (רש"י; שְׁמוֹת דְּבַר ל, א), בְּחִינַת 'תּוֹסֵפוֹת וְרַבּוּי', בְּחִינַת 'גְּאוּהוּ', 'עֲבוּדָה זִוְרָה', כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (דְּבָרִים ז, ז): "לֹא מוֹבְבֶם חֶשֶׁק ה'", שֶׁפְרוּשׁוֹ: 'גְּאוּהוּ'.

וְזֶה בְּחִינַת: "מוֹסִיף עַל הָרָאשׁוֹנִים" - שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמֶּן עֵמֶלְק, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (בַּמִּדְבָּר כד, ט): "רֵאשִׁית גֹּזִים עֵמֶלְק".

וְתַקּוּנוֹ: "הַמִּשְׁפָּטִים" - בְּחִינַת 'רוּחַ', כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (ישעיהו כח, ו): "וְלָרוּחַ מִשְׁפָּט וְכוּ' מְשִׁיבֵי מַלְחָמָה" - כִּי עַל־יְדֵי הַרוּחַ, נִתְתַּקֵּן הַגְּאוּהוּ וְהָעֲבוּדָת-אֲלִילִים בְּנ"ל.

וְעַל־יְדֵי־זֶה: "אֲשֶׁר תִּשִׂים לִפְנֵיהֶם" - הֵינּוּ: "הַשְׁוּ אִשָּׁה לְאִישׁ לְכָל דִּינִים" שֶׁבַתּוֹרָה, הֵינּוּ: בְּחִינַת 'הַמְתַּקֵּת הַדִּינִים' - כִּי "כָּל־זְמַן שֵׁשׁ עֲבוּדָת-אֲלִילִים בְּעוֹלָם, 'חֲרוּן־אֵף וְדִינִים' בְּעוֹלָם" (סִפְרֵי רֵאָה), וְעַל־יְדֵי הַרוּחַ הַנ"ל, נִתְיַחַד 'קֹדֶשׁ אֲבִירִי' הוּא וְשִׁכְנֵתָהּ, וְנִמְתַּקֵּן הַדִּינִים, וְנִסְתַּלַּק 'חֲרוּן־אֵף' מִן הָעוֹלָם.

ג. ח"א טו, ב - בְּמָה מַעֲלִין אֶת הַיְרָאָה?! - בְּבְחִינַת 'מִשְׁפָּט'! כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (מִשְׁלֵי כט, ד): "מִלֶּךְ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אֶרֶץ", וְ'אֶרֶץ' הוּא בְּחִינַת 'יְרָאָה', כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (תְּהִלִּים עו, ט): "אֶרֶץ יְרָאָה"; הֵינּוּ: שֵׁשׁ־עָשָׂר יוֹדִין בְּעֶצְמוֹ כָּל עֶסְקִיו! - וּבְזֶה יִסִּיר מֵעַלְיוֹ כָּל הַפְּחָדִים, וְיַעֲלֶה בְּחִינַת 'יְרָאָה בְּרָה וְנִקְיָה, וְתִשְׁאַר אֵף יְרָאָת־הַשָּׁם', וְלֹא 'יְרָאָה אַחֲרָת'.

כִּי בְשֵׁאִין אָדָם דָּן וְשׁוֹפֵט אֶת־עַצְמוֹ, אֲזִי דָּנִין וְשׁוֹפֵטִין אוֹתוֹ לְמַעְלָה, כִּי "אִם אֵין דִּין לְמַטָּה, יֵשׁ דִּין לְמַעְלָה" (דְּבָרִים דְּבַר ה, ה), וְכִשְׁשׁוֹפֵטִין אֶת הָאָדָם בְּמִשְׁפָּט דְּלַעֲלֵא, אֲזִי הַדִּין נִתְלַבֵּשׁ בְּכָל הַדְּבָרִים, וְכָל הַדְּבָרִים נַעֲשִׂים שְׁלוּחִים לְמְקוֹם לַעֲשׂוֹת בְּזֶה הָאִישׁ 'מִשְׁפָּט כְּתוּב', כְּמוֹ שֶׁאֶמְרוּ חֲז"ל (נִדְרִים מא - עַל תְּהִלִּים קיט, צא): "לְמִשְׁפָּטֵיךְ עֲמֹדוּ, אֲזִי "הַכֹּל עֲבָדֶיךָ" (שם) לַעֲשׂוֹת דִּין בְּזֶה הָאָדָם.

אָבֵל בְּשׁוֹפֵט אֶת־עַצְמוֹ, וְכִשְׁשֵׁי דִין לְמַטָּה אֵין דִּין לְמַעְלָה" - אֵין הַיְרָאָה מִתְלַבֵּשׁ בְּשׁוֹם דְּבַר לְעוֹרֵר הָאָדָם, כִּי הוּא בְּעֶצְמוֹ נִתְעוֹרֵר.

וְזֶהוּ (תְּהִלִּים נ, כט): "וְשֵׁם דְּרָךְ" - "מִי שֶׁשֵּׁם אֶרְחוּתִיו" (סוּטָה ה:), הֵינּוּ: 'שִׁשׁוֹפֵט אֶרְחוּתִיו, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (שְׁמוֹת כא, א): "וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשִׂים" - עַל־יְדֵי־זֶה (תְּהִלִּים שָׁם: "אֶרְאֶנּוּ בִישַׁע אֲלִקִּים" - זֶה בְּחִינַת 'יְרָאָה', כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (קֹהֶלֶת יב, יא): "אֵת הָאֲלִקִּים יִרְא" - הֵינּוּ בְּחִינַת 'יְרָאָה' עוֹלָה מִהַקְּלָפָה וּמִהָאֱמוּנַת עַל־יְדֵי 'מִשְׁפָּט' - כִּי מִתְקַלָּה הַיְתֵה נִתְלַבֵּשׁ בְּקְלָפָה.

וְזֶהוּ שֶׁהָאָדָם מִפְחָד אֶת עַצְמוֹ מֵאִיזָה דְּבַר, מִשֵּׁר אוֹ מִגְּנָבִים וְשֹׂאֵר פְּחָדִים - זֶה הוּא שֶׁהַיְרָאָה נִתְלַבֵּשׁ בְּזֶה הַדְּבַר, כִּי אִם לֹא הִיָּה נִתְלַבֵּשׁ, לֹא הִיָּה כַּח בְּזֶה הַדְּבַר לְהַפְחִיד אֶת הָאָדָם.

ד. ח"א סא, א - עַל־יְדֵי אֱמוּנַת־חֻכְמִים, יוֹכִיחַ לְהוֹצִיא מִשְׁפָּטֵנוּ לְאוֹר. כִּי מִשְׁפָּט הוּא 'עֲמוּדָא דְאִמְצַעִיתָא', בְּחִינַת

'דְרָךְ הַמִּמְצָע' שֶׁאֵינוֹ נוֹטֵה לְיָמִין וְלְשְׂמָאל. וְזֶה זוֹכִין עַל־יְדֵי 'אֱמוּנַת־חֻכְמִים', שֶׁהוּא בְּחִינַת (דְּבָרִים יז, יא): "לֹא תִסּוּר מִן הַדְּבַר אֲשֶׁר יִגִּידוּ לְךָ יָמִין וּשְׂמָאל".

וְעַל־יְדֵי־זֶה יוֹצֵא הַמִּשְׁפָּט בְּרוּר, בְּבְחִינַת: "מִשְׁפָּטֵי אֱמֶת" (תְּהִלִּים יט, י). הֵינּוּ: כִּי כָּל הַלְמוּדִים שֶׁהָאָדָם לוֹמֵד, צָרִיךְ שִׁיקְבֵּל וְיוֹצִיא מֵהֶם 'מִשְׁפָּטֵי אֱמֶת', שֶׁלֹּא יִהְיֶה בְּבְחִינַת "מִשְׁפָּט מְעַקֵּל" (תְּבַקוּק א, ד), דְּהֵינּוּ: שִׁיקְבֵּל וְיִלְמַד מִכָּל הַלְמוּדִים שְׁלוּמֵד, 'מִשְׁפָּטֵי הַנְּהַגוֹת יִשְׂרָאֵל', שִׁדְעֵי אֵיךְ לְהַתְנַהֵג, הֵן לַעֲצוּמֵי, הֵן לְאַחֲרִים שֶׁמִּתְנַהֲגִים לְפִי דַעְתּוֹ, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי בְּחִינַתּוֹ וְכוּ', בְּבְחִינַת "מִשְׁפָּטֵי אֱמֶת" - שֶׁאֵינוֹ נוֹטֵה לְיָמִין וּשְׂמָאל. וְכַל־זֶה זוֹכִין עַל־יְדֵי 'אֱמוּנַת־חֻכְמִים', שֶׁהוּא בְּחִינַת "לֹא תִסּוּר" וְכוּ'.

אָבֵל בְּשִׁפּוּגֵם בְּאֱמוּנַת־חֻכְמִים, אֲזִי נִדוֹן בְּיַגִּיעַת בְּשֵׁר, הֵינּוּ בְּמוֹתְרוֹת' וְכוּ'. - וְכָל הַמִּשְׁפָּטִים' הֵן מִן הַמֶּן/בְּבְחִינַת (מְלָכִים א, ג, כח): "וַיִּירָאוּ מִפְּנֵי הַמֶּלֶךְ כִּי רָאוּ כִּי חִכְמַת אֲלִקִּים בְּקִרְבּוֹ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט". וְהַמֶּן' הוּא לְפִי הַמִּזְוֶן, וְכִשְׁהַגּוֹף נִקְי, אֲזִי הַמֶּן בְּרוּר, וְאֲזִי יוֹכֵל לְהוֹצִיא "מִשְׁפָּטֵי אֱמֶת", 'הַנְּהַגוֹת יִשְׂרָאֵל'. אָבֵל בְּשִׁנְדוֹן בְּמוֹתְרוֹת עַל־יְדֵי 'פְּגַם אֱמוּנַת־חֻכְמִים' בְּנ"ל - אֲזִי עוֹלִים עֲשִׂנִים סְרוּחִים אֵל הַמֶּן, וּמְעַרְבְּבִים וּמְבַלְבְּלִין דַּעְתּוֹ, וְאֲזִי אֵינוֹ יוֹכֵל לְהוֹצִיא "מִשְׁפָּטֵי אֱמֶת", וְאֲזִי יוֹצֵא "מִשְׁפָּט מְעַקֵּל", בְּבְחִינַת (תְּהִלִּים קמז, ט): "מִשְׁפָּטִים בַּל יִדְעוּם", הֵינּוּ בְּלִבּוֹל הַמוֹחִין.

וְדוּאָג, עַל־יְדֵי שְׁלֵמוּדוֹ הִיָּה מְבַחֵינַת אֵלוֹ הַמֹּתְרוֹת' וְכוּ' - עַל־יְדֵי־זֶה לֹא הִיָּה מוֹצִיא מִלְמוּדוֹ "מִשְׁפָּטֵי אֱמֶת", רַק "מִשְׁפָּט מְעַקֵּל" וְכוּ'. וְעַל־כֵּן הִיָּה דָן: "שֵׁאִין דָּוֵד רָאוּי לְבוֹא בְּקִהֶל" (יְבָמוֹת עו:).

ה. ח"א רפ - דַּע: מִי שֶׁצָּרִיךְ לְדוֹן לְפָנֵי דִינִים בְּדִין־תּוֹרָה, זֶה לוֹ עֲנֵשׁ וְנִקְמָה שֶׁהַתּוֹרָה נוֹקֶמֶת בּוֹ. כִּי בְאֱמֶת כָּל הַמִּשְׁאֵל וּמִתֵּן' הוּא 'תּוֹרָה', כִּי לְמִשְׁלֵי הַדִּין (בְּבֵא־מִצְעֵא פ"ח מ"ד): "הַמְחַלֵּף פְּרָה בְּחִמּוֹר", הוּא 'תּוֹרָה'. וּמִכָּל־שֶׁכֶּן בְּשִׁעוּשֵׁין הַדְּבַר בְּעֶצְמוֹ, הוּא בּוֹדָאֵי 'תּוֹרָה' - וְכְמוֹ שֶׁמְסַפְּרִין בְּשֵׁם הַבַּעַל־שֵׁם־טוֹב ז"ל (עֵין בְּסִפְרֵי דְגִלְמַחְנֵה אֶפְרַיִם, תְּחִלַּת הַפְּרָשָׁה), וְעַל־כֵּן בְּשִׁעוּשֵׁין 'מִשְׂאֵל־וּמִתֵּן', צָרִיךְ שִׁיקְשֵׁר מִחֻשְׁבָּתוֹ רַק בְּהַתּוֹרָה וְהַדִּינִים הַמְּלַבְּשִׁים שָׁם.

וּמִי שֶׁעוֹקֵר הַמִּשְׂאֵל־וּמִתֵּן' מִן הַתּוֹרָה, וְנוֹפֵל אֵל הַמִּשְׂאֵל־וּמִתֵּן' בְּעֶצְמוֹ, וְאֵינוֹ מְקַשֵּׁר מִחֻשְׁבָּתוֹ אֵל הַתּוֹרָה הַמְּלַבֵּשׁ שָׁם - אֲזִי עֲנֵשׁוֹ: שֶׁאֲחַר־כֵּךְ הוּא צָרִיךְ לְדוֹן בְּדִין־תּוֹרָה, וְאֲזִי צָרִיךְ לְחַזֵּר וּלְהִבְיֵא כָּל הַדְּבָרִים, וְכָל הַמְּחֻשְׁבוֹת, וְכָל הָעֶסְקִים, שֶׁהִיָּה לוֹ בְּשַׁעַת הַמִּשְׂאֵל־וּמִתֵּן מִתְחַלְתּוֹ וְעַד סוּפוֹ - צָרִיךְ לְהִבְיֵא הַכֹּל אֵל הַתּוֹרָה - דְּהֵינּוּ: שֶׁצָּרִיךְ לְחַזֵּר וּלְסַפֵּר הַכֹּל לְפָנֵי הַדִּינִים' - וְהֵם פּוֹסְקִים עַל זֶה 'דִּין־תּוֹרָה'.

נִמְצָא: שֶׁחֲזַר וְנַעֲשָׂה מִכָּל דְּבָרֵי הַמִּשְׂאֵל־וּמִתֵּן, 'תּוֹרָה' - וְהוּא לוֹ 'נִקְמָה', שֶׁהַתּוֹרָה נוֹקֶמֶת בּוֹ, עַל אֲשֶׁר עָקַר הַדִּינִים' הַמְּלַבְּשִׁים בְּהַמִּשְׂאֵל־וּמִתֵּן, מִן הַתּוֹרָה, וְנָפַל אֵל הַמִּשְׂאֵל־וּמִתֵּן' בְּעֶצְמוֹ, כְּאֵלוֹ אֵין שׁוֹם 'תּוֹרָה' בְּהַמִּשְׂאֵל־וּמִתֵּן.

עַל־כֵּן עֲנֵשׁוֹ: שֶׁצָּרִיךְ לְבוֹא לְפָנֵי 'דִּין־תּוֹרָה!' - וְאֲזִי צָרִיךְ לְהִבְיֵא כָּל דְּבָרֵי הַמִּשְׂאֵל־וּמִתֵּן, וְלַעֲשׂוֹת מֵהֶם 'תּוֹרָה!' - וְאֲזִי מְרָאִים לוֹ: שֶׁכָּל הַמִּשְׂאֵל־וּמִתֵּן, הוּא 'תּוֹרָה' - כִּי עֲכָשׁוּ נַעֲשָׂה

מהכל, 'דין-תורה' פנ"ל - כי בודאי הוא צריך להביא כל הדברים, אפלו כל המחשבות, לפני הדינים, כי אם חסר איזה דבור או איזה מחשבה - יתקלקל הדין-תורה, והם עושין מזה 'דין-תורה'.

נמצא: שחזר ונעשה מה'משא-ומתן', 'תורה' - ומראין לו: שאין הדבר כמו שהוא סבר מתחלה, שאין בה'משא-ומתן', 'תורה'! - כי הלא ראה בעיניו: שכל דברי ה'משא-ומתן' בלם, הם 'תורה' - כי עכשו נעשה מהכל, 'דין-תורה' פנ"ל.

והכל לפי הפגם - כי יש אחד שאין ענשו רק שצריך לדון, אבל זוכה בדין, רק שמראין לו שפגם פנ"ל. אבל יש אחד שעקר יותר ה'משא-ומתן' מן ה'תורה' - אזי ענשו יותר, שגם אינו זוכה בדין.

כי באמת, בשעושי' משא-ומתן' - צריך שיהיה רק 'חיצונית המחשבה' בתוך ה'משא-ומתן', אבל 'פנימיות מחשבתו', צריך לקשר אל ה'תורה' פנ"ל.

ספר המדות - כל ידיעה ב'משפטי התורה', הן מצות שבין אדם לחברו, הן מצות שבין אדם לקונו - הידיעה הזאת בעצמה, היא הצלחת הנפש (למוד י).

"שאררה כסותה וענתה לא יגרע" (שמות כא, י)

ספר המדות, עניני 'עונה' - ואן מי שמחסר עונת אשתו, ויש לה צער מזה, הוא נענש במיתה (נאוף יג). ובו חולאת של ריקות דם בא, על-ידי שמבטל עונה של 'ליל טבילה' (פרישות ח"ב ד).

"אם יקום והתהלך בחוץ על משענתו, ונקה המפה" (שמות כא, יט)

ו. שיחות הר"ן צח - 'אמירת תהלים' מעלה גדולה, באלו אמרם 'דוד-המלך' בעצמו. כי הוא אמרם ברוח-הקדש, והרוח-הקדש מנח בתוך התבות, וכשאומרם, הוא מעורר ברוח פיו את הרוח-הקדש, עד שנחשב באלו אמרם 'דוד-המלך' עליו-השלוש בעצמו.

והוא מסגל מאד לרפאות החולה להיות לו בטחון רק על השם-יתברך, שעל-ידי 'אמירת תהלים' יושיעו השם.

וה'בטחון' הוא בחינת 'משענת' - כמו שהאדם נשען על ה'מטה', בן הוא נשען על ה'בטחון' שבוטח שיושיעו השם, כמו שאמר דוד (תהלים יח, ט): 'ויהי ה' למשען לי'. ועל-כך על-ידי-זה נתרפא החולה, כמו שכתוב (שמות כא, יט): 'אם יקום והתהלך בחוץ על משענתו ונקה'.

וזה בחינת (ישעיה יא, א): 'ויוצא חטר מגזע ישי', הנאמר על 'משיח' שהוא 'דוד', בחינת (איכה ד, ט): 'רוח אפינו משיח ה"'. וזה בחינת (פסחים סח. זחר וירא קיד: תישרה קלה): 'עתידין צדיקים שיחיו מתים על-ידי ה'משענת', בחינת (זכריה ח, ד): 'ואיש משענתו בידו', בחינת (מלכים-ב ד, כט-לא): 'ונתת המשענת על פני הנער'.

"רק שבתו יתן ורפא ירפא" (שמות כא, יט) - עניני רפואה

ז. ח"א יד, ט - אפלו אלו תפלות המפרשים בתפלה שהם לצורך הגוף, כגון 'רפאינו' ו'ברך עלינו' ושאר צרכי הגוף, לא

היה פונתו של רבה בר בר חנה בשביל גופו, אלא בשביל נשמתו, שהיה מכון לפרנסת נשמתו ולרפואתה.

ח. ח"א יד, יא - "טוב ה' לכל" (תהלים קמח, ט). זה בחינת 'תפלה', שמאמין בהשם, שהקדוש-ברוך-הוא טוב לכל - הן לרפואה, הן ל'פרנסה', הן לכל הדברים. כשמאמין כך, בודאי יהיה עקר השתדלותו בטר קדשא-ברוך-הוא, ולא ירדף אחר תחבולות רבות.

כי מי שאין מאמין בהקדוש-ברוך-הוא, צריך להשתדל אחר תחבולות רבות. למשל: כשצריך לרפואה, צריך להשתדל אחר עשבים רבים, ולפעמים אלו עשבים הצריכים לו אינם בנמצא במדינתו, והעשבים הנמצאים אינם טובים למכתו. אבל הקדוש-ברוך-הוא, טוב לכל המפות לרפואתם, והוא בנמצא תמיד, כמו שכתוב (דברים ד, ז): 'מי פה' אלקינו בכל קראנו אליו'.

ט. ח"א יד, יג - "המבזה תלמיד-חכם, אין רפואה למכתו" (שבת קיט:). כי המבזה תלמיד-חכם ומזלזל יראי-השם, נמצא שפוגם בכבוד, ואינו מחזירו לשרש היראה, ואזי אין זוכה לשלום, ועל כן אין רפואה למכתו.

כי כל ה'חולאת' באין על-ידי בחינת 'מחלקת', שאין שלום בעצמיו, והיסודות מתגברין זה על זה, ואין מתנהגים בשלום במזג השוה, ועל-ידי-זה בא חולאת פידוע. ועל כן כשמבזה תלמיד-חכם ופוגם בשלום, על-כך אין רפואה למכתו, כי עקר הרפואה על-ידי ה'שלום' פנ"ל - בבחינת (ישעיה נז, ט): 'שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר ה' ורפאתיו'.

י. ח"א נג, ה - אין דבר שמפסיד החיות, כמו הדאגה והעצבות, פידוע לחכמי-הרופאים.

יא. ח"א נז, ז - כמו שכל הרפואות הם בסמים מרים, כן ה'שלום' שהוא רפואה לכל הדברים, בבחינת (ישעיה נז, ט): 'שלום לרחוק ולקרוב אמר ה' ורפאתיו'. ולפעמים החלשה גוברת כלי-כף, עד שאין יכלת ביד החולה לסבל מרירות הרפואות, ואז הרופאים מושכין ידיהם מן החולה ומיאשים אותו - כך בש'ה'עוונות' שהם חלי ה'נפש' גוברים מאד, אז אין יכול לסבל מרירות הרפואות, ואז (שם שם, כא; ושם מה, כב): "אין שלום אמר לרשעים".

יב. ח"א נט, ז - על-ידי 'תקון-הכללי' שמעורר ה'מחין', וממשיך 'לבגונית' לה'צדין' - אזי נתרפאת מחולאת הנפילה.

יג. ח"א נו, ח - 'שלום' הוא רפואה, כמו שכתוב (ישעיה נז, ט): 'שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר ה' ורפאתיו'. כי עקר ה'חולאת' חס-ושלום, הוא מחמת ה'עדר השלום', הינו 'מחלקת היסודות', שיסוד אחד מתגבר על חברו - ו'שלום' הוא רפואה.

יד. ח"א נז, א-בסוף - כל הרפואות תלויים בתורה, בבחינות (משלי ד, כב): 'ולכל בשרו מרפא'. כי התורה נותנת פח למלאכים, והמלאכים משפיעים לעשבים, ועשבים מרפאים בכח התורה. ומי שפוגם ב'אמונת-חכמים', ופורץ גדרם, אזי אין רפואה למכתו. בבחינות (שבת ק): 'דלמא חויא דרבנן טרקה, שאין לו אסותא' וכו'. - ותקונו: שיקים 'אמונה הנפולה', ויאמין 'אמונת-חכמים', ועל-ידי אמונתו, יתרפא.

ועל-כן "המבזה תלמיד-חכם, אין לו רפואה למפתו" (שבת ק"ט:) - כי כל ה'רפואות', הם ה'רפבות', סם פלוני ועשב פלוני במדה ובמשקל כד וכד וכו', וכן מכמה מינים. וכל עשב יש לו ב"ח אחר, ומערבין ביחד, ועושין מהם ה'רפבה'. וזאת ה'הרפבה' יש לה ב"ח לרפאות החולאת. ועל-כן צריך לרפא ממחה' שיודע לעשות ההרפבה. אבל מי שאינו ממחה, אף אם יקח העשבים שיש להם ב"ח לרפאות, לא יפעל כלל, כי אין יודע איך להרפיהם.

במז"כ ה'תורה' שהיא רפואה לכל דבר, כמו שכתוב (משלי ה. כב): "ולכל פשרו מרפא" - אין מי שיודע אותה ב"אם חכמי הדור, כי נמסרה להם לדרשה בשלש-עשרה מדות, אבל מהתורה בעצמה אי-אפשר לידע דבר וכו', והחכמים מלקטין ומערבין ומרפיהו את התורה, ודו"שין אותה ממקום למקום בשלש-עשרה מדות'.

ועל-כן כשפוגם בכבודם, אין רפואה למפתו, כי עקר ב"ח הרפואה שמקבלין מהתורה, אי אפשר לקבל כי אם על-ידם, כי להם נמסרה לדרש, והם יודעים להרפיה אותיות התורה בנ"ל, שזה עקר ב"ח הרפואה, כי כל העשבים מקבלים ב"ח מהתורה, במבאר לעיל, ועקר בהם לרפאות הוא על-ידי ה'הרפבה' בנ"ל.

על-כן העקר: שיהיה לו 'אמונת-חכמים', ולהזהר בכבודם, לירא מהם מאד, ולהשליך שכלו ודעתו, רק לסמוך עליהם. ואף אם נראה לו מהם דבר שאינו מפרש בהתורה כד לפי דעתו, ונדמה לו שהם עושים חסו-שלום כנגד התורה, הוא צריך להאמין: "שבודאי הם עושים נכונה על-פי התורה!" - כי התורה נמסרה להם וכו'.

טו. ח"א נח, ה - 'שבת', משלח הארותיו לכל המדרגות, בבחינת (זהר בראשית לב): "חד יניק לכמה סטרי"ן" - ומרפא רפואות-הנפש' ורפואות-הגוף, בבחינת (שמות כא. ט): "רק שבתו יתן ורפא ירפא" - 'שתי רפואות' על-ידי 'שבת'.

טז. ח"א סב, ו - יש חושבים: שהכל על-פי הטבע, עולם כמנהגו נוהג. ויש חושבים שצריך לעבד את האמצעי, כמו שטעו בעגל וכו', ועושים את הסבות 'אמצעי' בינם לבין השם-יתברך, שמאמינים בהשם-יתברך, אבל גם-כן באמצעי, ואומרים שצריך לסבות, למשל בהסבה של 'פרנסה' שהוא ה'משאומתן', ואומרים הסבה של משאומתן עקר. באלו בלא זה אין יכלת ביד השם-יתברך לתן להם פרנסה. ובהסבה של הרפואה שהוא סמים, עושים מהם עקר, באלו בלי הסמים אין יכלת ביד השם-יתברך לרפא.

ואין הדבר כן - כי הקדוש-ברוך-הוא 'סבת כל הסבות' ועלת כל העלות, ואין צריך לשום סבה. ועסקנו באלו הסבות, צריך להאמין בהשם-יתברך לבד, ולא לעשות מהסבות עקר.

יז. ח"א רלא - בשעה שאומרים (בתפלת שחרית): "וצבא השמים לך משתחוים" (נחמיה ט. ו) - ראוי להתפלל על כל דבר! - כי כל הרפואות, על-ידי 'כחות הגלגלים', שהם 'צבא השמים', וכל אחד נותן ב"ח באיזה סם ועשב השיך לו, ומהם מקבלים הסמים ועשבים ב"ח לרפאות. וכשצריכים רפואה, מתחברים כמה כחות מהגלגלים, שזה נותן ב"ח בעשב זה, וזה

בעשב אחר, וכיוצא, ומתחברים כלם ועושין מהם הרפבה לרפואה.

על-כן בעת שאומרים: "וצבא השמים לך משתחוים", שאז באים כלם להשתחוות ולתן שבח והודיה אליו יתברך - טוב לבקש מהשם-יתברך: שיצוה להם שימשיכו אליו הכחות הצריכים לרפואתו, בתוך חתיכת לחם, או בדבר אחר, ויתרפא ממילא. (ע"ז להלן מ'לקוטי-מוהר"ן ח"ב א).

יח. ח"א רסח - פשאין האדם מסתכל על התכלית, למה לו חיים. והנה הנפש מתגעגעת תמיד לעשות רצון יוצרה, וכשרואה שאין האדם עושה רצונו יתברך - אזי היא מתגעגע מאד לחזר לשרשה, ומתחלת להמשיך עצמה להסתלק מגוף האדם, ומזה נחלה האדם, על-ידי שנחלש ב"ח הנפש.

ומה שחוזר לבריאותו על-ידי רפואות' - הוא מחמת שהנפש רואה: שזה האדם יכול לכף עצמו לעשות הפך תאוותו ורגילותו, כי הוא מרגל באכילת לחם ושאר מאכלים, ועכשו בופה תאוותו ומקבל רפואות וסמים מרים בשביל בריאותו, ומחמת שהנפש רואה שהוא יכול לכף תאוותו בשביל איזה תכלית, על-כן היא חוזרת אליו, כי היא מצפה שיכף תאוותו בשביל התכלית האמתית, לעשות רצון יוצרו יתברך.

יט. ח"א ט - נמצא להלן בפסוק (שמות כג. כה): "ועבדתם את ה' אלקיכם".

כ. ח"א ג - אחר ההמתקה והפדיון, אז דיקא טוב לרפאות החולה על-ידי רפואות, כי אזי דיקא יש רשות לרפא לרפאות.

כי הנה באמת, איך יכול הרופא לחגור מתניו לרפאות החולה על-ידי רפואות וסמים, הלא אינו יודע הסם הצריך לרפואות אותו החולה, כי יש סמים הרבה שמסגלים לרפואות החולאת, אך בודאי החולה אינו יכול להתרפא כי אם על-ידי סם פלוני המיוחד לרפואתו, "כפי שנגזר למעלה, שיתרפא על-ידי סם פלוני ואיש פלוני, ביום פלוני" (עבוד-הזרה נח). ואם כן איך יכול הרופא להכניס עצמו לרפאות, הלא אינו יודע הסם שנגזר למעלה.

אבל אחר ההמתקה והפדיון, אז יכול לרפאות - כי מה שצריך שיתרפא דיקא על-ידי סם פלוני ואיש פלוני, הוא מחמת 'מדת-הדין' שנגזר שימשך החולאת עד אותו הזמן - כי כפי הזמן שצריך שימשך החולאת, כך גוזרין הסבות לרפואתו, כדי שלא יוכל להתרפאות עד שיזדמנו יחד סבות אליו: 'סם פלוני ואיש פלוני', באפן שלא יהיה לו רפואה 'בי-אם ביום פלוני'.

אבל בפעושין פדיון וממתיקין הדין, ונתבטל הגזרה - אזי קדם שגוזרין דין אחר - כי כשנמתק דין זה אזי גוזרין דין אחר - ובין כך ובין כך, יכול הרופא לרפאות החולה על-ידי סמים - כי אזי אין דין, ויוכל להתרפאות על-ידי איזה סם שיהיה, כי אין צריך דוקא סם פלוני וכו'. - נמצא: שאי אפשר לרפא לרפאות בי-אם על-ידי 'פדיון' תחלה להמתיק הדין, ואז דיקא יש רשות לרפא לרפאות בנ"ל.

וזהו (שמות כא. ט): "ורפא ירפא", עם שתי התבות - מספר 'פדיון' נפ'ש'. כי עקר הרפואה, על-ידי 'פדיון' דוקא,

שפמתיקין הדין. וזה שאמרו רז"ל (ברכות ט): "מפאן שנתנה תורה רשות לרופא לרפאות". "מפאן" דיקא - הינו אחר הפדיון וההמתקה - אז דיקא יש לו רשות לרפאות. בי קדם הפדיון אין רשות לרפאות, בי צריך להתרפאות על-ידי סם פלוני וכו' כנ"ל.

גם החלוק שבין הנקודות של "רפא ורפא" - "ורפא" ב'חולם', "ורפא" ב'צירי'. בי 'חולם' הוא בחינת המתקה" (לקוטי תורה) וישב: 'פריעץ-חיים' שער העמידה פ"ז). ואזי אחר ה'המתקה' שהוא בחינת "ורפא" ב'חולם', אזי דיקא יכולין להתרפאות על-ידי רפואות' שהוא בחינת "ורפא" ב'צירי', בחינת (דמיה ת, כב): "הצרי אין בגלעד אם רפא אין שם".

כא. ח"ב נד - כל ה'חולאת' באין רק מ'קלוקל' השמחה. בי יש עשרה מיני נגינה, שהם בחינת 'שמחה', והם באין בתוך עשרה מיני דפיקין' ומחייין אותן. ועל-כן פשיש קלוקל ופגם בהשמחה - באין 'חולאת' מן היי"ד מיני דפיקין, שנתקלקליו על-ידי קלוקל היי"ד מיני נגינה, שהם ה'שמחה'. וגם 'חכמי הרופאים' האריכו בזה: שכל ה'חולאת' על-ידי 'מרה-שחרה' ו'עצבות'. - וה'שמחה' הוא רפואה גדולה וכו'.

כב. טיחות הר"ן נ - מענין 'דוקטורים ורפואות' הרבה לדבר עמנו מאד, והיה מנגה מאד מאד ענין רפואות ודוקטורים, ומזהיר מאד לבל מי שרוצה לחוס על חייו ועל חיי זרעו וביני-ביתו: שיתרחק עצמו מאד בתכלית הרחוק מלעסק חס-ושלום ברפואות ודוקטורים'.

ואפלו מי שיש לו חולה בתוך ביתו, ואפלו אם החולאת חזק חס-ושלום רחמנא-לצלן - אף-על-פי-כן ישליך על השם יהבו, וישען באלקיו לבד, ואל יעסק ברפואות ודוקטורים' כלל. - אפלו במקום שיש 'דוקטורים מפלגים' - אף-על-פי-כן אל יסמוך עליהם, ואל ימסר חייו בידם, בי הם קרובים למיתה יותר מחיים רחמנא-לצלן.

בי אפלו מי שהוא דוקטור גדול, אי אפשר לו לבנו החולאת והרפואה השייכת לו לפי מזגו וטבעו, וכפי החולאת שלו, וכפי העת והזמן. בי יש בזה כמה וכמה שנויים שצריך הדוקטור לבנו בהם מאד, וקשה לו מאד שיכונן ולא יטעה בכל הפרטים, באשר הם בעצמם מודים בזה. ובכל בקל יוכל לקלקל לו הרבה הרבה, שלא יועיל שום תקנה לחייו חס-ושלום.

ואפלו הדוקטור הגדול מאד, מפלי-שפן וכל-שפן רב הדוקטורים המצויים במדינתנו, אשר רבם אינם יודעים בין מינם לשמאלם, והם רוצחים ממש והורגים נפשות בידים חס-ושלום, צריך לברח מהם במטחוי קשת, לבל ימית עצמו, או החולה שמוסר להם בידים.

ואפלו כשסומך על דוקטורים גדולים - הוא סכנה גדולה מאד ורחוק מן החיים, מאחר שנפל ביד הדוקטור.

וספר: שפשהיה בקהלת-קדש לעמבערג, שהוא מקום קבוץ דוקטורים גדולים, העיד לפניו דוקטור גדול בעצמו: "שטוב להתרחק מרפואות ודוקטורים בתכלית הרחוק!"

ואמר: שכבר חקרו כל-כף ב'חכמת הדוקטוריא', עד שעכשו אינם יודעים כלל וכלל לא, בי מרבוי חקירתם כבר ראוי שאי-אפשר לחקר ולברר אמתת הדברים על מכונם.

גם יש מחלוקות גדולות ביניהם בעניני הרפואות וכו' וכו', וכל אחת מהכתות מביאה ראיות חזקות לדבריהם, ולפי דעת כל אחת מהכתות, מי שמתנהג בהפך דעתם, הוא 'סם המות' חס-ושלום לפי דעתם וכו'. ואי-אפשר לברר בחוש עם מי האמת, כי לפעמים נראה בחוש כפי דעה זו, ולפעמים להפך, ואי-אפשר להם לברר הדבר כלל.

נמצא: שאי אפשר לסמוך על הדוקטורים, מאחר שהם בעצמם מבלבלים מאד מאד בחכמה זו, ואי-אפשר להם לעמד על האמת לאמתו. ואיך ימסר חייו בידם, שהוא תלוי בחוטי-השערה, שבאשר הדוקטור שונה איזה תנועה בעלמא בחוטי-השערה, הרי הוא מקלקל חייו וממיתו בידים, וכאשר רואין בחוש רב הפעמים: שרבים מאד מתים מן העולם על-ידי הדוקטורים.

בי יש בענין 'חכמת הדוקטוריא', דקדוקים הרבה הרבה מאד מאד, והם נעלמים מהם מאד מאד, עד שאי אפשר שיכונן הדוקטור בכל הדקדוקים והפרטים ולא ישגה כלל. על-כן צריכים להתרחק ולברח מהם מאד.

ואל יאמר האדם שהוא חולה, או שיש לו חולה בתוך ביתו חס ושלום: "אם-כן על מי אסמוך? בי בהכרח לעשות איזה עסק בדרך-הטבע, ואיך אנחת את החולה ולא אשתדל בהצלתו!"

בי באמת זה שטות - בי מאחר שהדוקטור רחוק מחיים וקרוב להפך פנ"ל, וסוף כל סוף הוא צריך לסמוך רק על השם יתברך - טוב לסמוך מיד על השם-יתברך, ואל יסכן את החולה בידים על-ידי הדוקטור - פי על-פי-רוב, הדוקטורים הם 'שלוחי המלאך-המות' רחמנא-לצלן.

וידמה בעיניו: "כאלו הוא יושב במדבר, או ביער" - שבהכרח לסמוך על השם-יתברך לבד, מאחר שאין מה לעשות. כמו-כן אף-על-פי שיושב במקום שיש דוקטורים ורפואות, אף-על-פי-כן מאחר שהם בעצמם מבלבלים בחכמה זו, ושאר החששות הרבה מאד שיש בענין רפואות, אם-כן קרוב הדבר שעל-ידי הרפואות והדוקטור לא די שלא יועיל, אדרבא יקלקל בודאי - ואם-כן למה יעשה עסק בדרך-הטבע, מה שרחוק משכר וקרוב להפסד!

ואמר: שכבר היה בעולם מלך אחד שהרג כל הדוקטורים שבמדינתו, מאחר שהם מזיקים מאד את בני-אדם.

ואמר בדרך צחות: שעל 'מלאך-המות', קשה וכבד עליו לעשות הכל בעצמו, להמית בעצמו, בי כל העולם תלוי בו - על-יפן העמיד שלוחים במקומו בכל-מקום, והם דוקטורים שהם שלווחיו להמית אנשים, בי הם ממיתים בני-אדם הרבה מאד מאד. - אשרי מי שמתרחק מהם ומחזיק עצמו בהשם יתברך לסמוך עליו לבד וכו'.

- שאר עניני רפואה -
נשלים בעזרת-השם בפעם אחר, בי רבים המה מאד

"וכי יצאו אנשים, ונגפו אשה הרה, ויצאו ילדיה, ולא יהיה אסון, ענוש יענש וגו'. ואם אסון יהיה ונתתה נפש תחת נפש" (שמות כא, כ"ב)

כג. ח"א ו, ו - "דשמיטן ג'דפיהו" [נצוטיהם היו שמוטות] (בבא בתרא עג). פ'רש רש"י: 'נצוטי' זה בחינת 'מחלקת ובזיונות', כמו שכתוב (שמות כא, כב) דברים כה, יא): "כי יצאו אנשים". היינו: שאין משגיחין על מחלקת ובזיונות שמבזין אותן, 'ושומעים חרפתן ואינם משיבים' (שבת פח). וזה לשון 'דשמיטן', כמו שכתוב (דברים טו, ב - בשמטת כספים: "וזה דבר השמטה) שמוט כל בעל משה ידו" - היינו שלא יתבע עלבונו.

כד. ח"ב נ - ש"ך לא"ב חדש [ספר-המדות ח"ב] מריבה אות י [על-ידי המריבה גורמים: שה'תלמידים הקטנים' נתפרסמים קדם זמנם, וזהו בחינת 'הפלת נפלים', שהגולד יוצא לאויר-העולם קדם זמנו, ועל-ידי-זה גורם 'עניות', ולפעמים גורם 'מיתות' חס'ן-שלום]: על-ידי המחלקת שיש בעולם, נעשין מפרסמים קדם זמנם.

הינו: כי כשאחד נכנס בעבודת-השם - צריך לשהות ולהתמחה עד שיתפרסם בעולם. ועל-ידי פגם המחלקת - נתפרסם קדם זמנו. ועל-ידי-זה הם גורמים הזק והפסד להאיש הזה, שנעשה מפרסם קדם זמנו, או גם לה'דרך לעבודת-השם' שהיה זה רוצה לגלות בעולם. ואזי גורמין 'מיתה' ל'בעלי-המחלקת'. ולפעמים שאין הפגם גדול כל-כך, אזי גורמין 'עניות'.

כי כשמתחיל לכנס לאיזה דרך, הוא בחינת 'הריון', בבחינת (משלי ד, יא): "בדרך חכמה הריתיך" - וצריך להתעלם שם בבחינת 'עבור', לשהות שם ולהתמחה, לחמם עצמו שם כמו עפר במעי אמו, עד שיגיע הזמן שיצא לאויר העולם, לגלות זה הדרך בעולם. - וכשיוצא קדם זמנו, זה בחינת 'נפל'. ופגם זה נעשה על-ידי 'מחלקת' כנ"ל.

וזה הסוד מבאר בתורה בפסוק (שמות כא, כ"ב): "וכי יצאו אנשים, ונגפו אשה הרה, ויצאו ילדיה, ולא יהיה אסון, ענוש יענש וגו'. ואם אסון יהיה ונתתה נפש תחת נפש".

"וכי יצאו אנשים יחדו" - היינו 'מחלקת'. על-ידי-זה: "ונגפו אשה הרה ויצאו ילדיה" - היינו בחינת המפרסמים שנעשין קדם זמנם, שהם בבחינות 'נפלים' כנ"ל, וענשם מיתה או עני, לפי הפגם כנ"ל. וזה: "אם לא יהיה אסון" - פ'רש רש"י: "באשה" - היינו שלא יפסידו ויקלקלו את ה'דרך-חכמה' בעצמו, שהוא בחינות "אשה הרה" כנ"ל - רק יפסידו ה'נפלים', דהינו האנשים בעצמן שנתפרסמו ויצאו בעולם קדם זמנם.

כי כמו שבאשה הרה, כשנוגפין אותה עד שמפלת נפלים, יש שתי בחינות - שלפעמים היא מפסדת ה'נפלים' לבדם, שמפלת אותם על-ידי שיצאו בלא עתם. ולפעמים, גם האשה הרה בעצמה נזקקת על-ידי-זה ונסתלקה.

כמו-כן בבחינות הנ"ל - שלפעמים נפסדין האנשים בעצמן שנתפרסמו קדם זמנם, שהם בחינת 'נפלים' - אבל עדין לא נסתלק ה'דרך-חכמה' בעצמו, רק ה'נפלים' לבד - ויכולין אחרים להתעבר שם בבחינת 'הריון' הנ"ל, כמו במשל אשה הרה כנ"ל.

ולפעמים נפסד גם ה'דרך-חכמה' בעצמו, באפן שאפלו איש אחר אינו יכול לכנס לשם בבחינת 'הריון', לגלות ולהוציא זה הדרך לעולם - שזה בחינת 'מיתה האשה הרה' כנ"ל.

ולפי הפגם, כן הענש, כמו ש'מפרש' בתורה: "אם לא יהיה אסון, באשה" - "ענוש יענש, בממון" - היינו 'עניות' שנעשה כשאין הפגם גדול כל-כך כנ"ל. - "ואם יהיה אסון, באשה" - שגרמו להפסיד גם ה'דרך' בעצמו כנ"ל - אזי: "ונתת נפש תחת נפש" - היינו 'מיתה' כנ"ל, השם יצילנו.

"וכי יפתח איש בור או פי יכרה איש בר" (שמות כא, לג)

ספר המדות, ענין 'בור' - מי שבורה בור, סוף שבא לידי איזה בזיון, ולפעמים הדבר גורם שנעשה שיחה בפי בני-אדם (בושה טו).

"אם זרחה השמש עליו" (שמות כב, ב)

כה. ח"א נז, ז - ודע: שלבטל ולהכניע האויבים, די ה'צום' או 'אכילת שבת' לבד. אבל ל'רוב השלום', צריך גם להרבות ב'צדקה'. כמאמר חז"ל (אבות פ"ב מ"ז): "מרבית צדקה, מרבית שלום". וזהו שאמרו (ברכות ז): "אגרא דתעניתא, צדקתא", ואמרו (תענית ח): "שמש בשבת, צדקה לעניים". 'שמש' זה בחינת 'שלום', כמאמר חז"ל (ירושלמי כתובות פ"ד ה"ה; סנהדרין פ"ח ה"ה; מכלתא משפטים, גזיקין ו; ספרי תצא כז - על שמות כב, ב): "וזרחה עליו השמש" - "מה 'שמש' הוא 'שלום' לכל באי עולם וכו' [אף זה, אם ידוע בו שב'שלום' נהרג, הרי זה חיב]. וזהו: 'שמש', היינו ה'שלום' - אינו אלא על-ידי 'צדקה' לעניים.

"אם כסף תלוה את עמי" (שמות כב, כד)
- עניני 'הלוואות וחובות' -

כו. ח"א נח, ה-נסוף - 'עבודה-זרה' היא 'חובה' (רש"י בראשית יד, טו). ש'מכרעת הכל לכף-חובה, וכל המתדבקין בה הם בעלי-חובות' - כמו שאנו רואים בחוש: שזה המשא תלוי בצואר בני-אדם, שאין מסתפקין בממונם. ולזוין ממון מאחרים, ונדמה להם שמשתפרין ש'כר הרבה, ואחר-כך מתים בעלי-חובות'.

ואם אינם מתים בעלי-חובות, הם בחייתם בעלי-חובות, ומטריחים עצמם בטרחות גדולות, ומסכנים עצמם בסכנת דרכים, בשביל ש'כר מעט, בשביל לשלם חוב אביהם, חוב עבודה-זרה. כי "מצוה לקים דברי המת" (תענית כא. כתבות ע. גיטין יד: - וזה הדבר להם כמו 'צוואה' מאביהם: שישלמו חובותיו).

ספר המדות, עניני 'הלוואות וחובות' - [א] מי שעושה מעשיו במהירות בלי 'שוב-הדעת', נעשה בעל-חוב' (ממון עז). [ב] מי שצריך ללות מאחרים, הוא דומה לבהמה (ממון ח"ב ט). [ג] על-ידי 'נאוף', נעשה בעל-חוב' (נאוף לו). [ד] מי ששומע 'תוכחה', ואינו נתקבל אצלו, ידע ש'יצטרף ללות אצל אחרים. וסימן לדבר: "בדברים לא יוסר עבד" (משלי כט, יט), "לוה לאיש מלוה" (שם כב, ז) (תוכחה ח"ב ג). [ה] מי שרוצה לשוב, יזהר מלהיות בעל-חוב' (תשובה מז).

כז. שיחות הר"ן קיב - איתא: "אם התורה היתה נכתבת פסדר, היו יודעין כל ענש-וש'כר' של כל לא-תעשה ועשה".

"לא תשימון עליו נשף" (שמות כב, כד)

ספר המדות, עניני דבית' - [א] הרבית מפסיד היראה (יראה ח"ב ח; קמון ח"ב טו). [ב] המלוה ברבית, נכסיו מתמוטטין ואינן עולין (קמון צה). [ג] המלוה ברבית, אינו מוצא מי שילמד עליו זכות (קמון ח"ב טז).

"אם חבל תחבל שלמת רעה" (שמות כב, כה)

ספר המדות, עניני משנון - מי שנצרך ללות על המשפון, בידוע שאלו הדברים הממשפנים, היו נבזים בעיניו בגלגול אחר (בושה י).

"פי היא כסותה לבדה, היא שמלתו לערו" (שמות כב, כו)

כט. ח"א מז - וזה פרוש (שמות כב, כו): "פי היא שמלתו לעורו", "דא עור של תפלין" (תקוני זהר קז). שבה נכנס בחינת תפלין. [פרוש מזהרנ"ת: נראה פונתו הקדושה - פי למעלה מבאר: שעלידי תפלין, שהוא בחינת אמת, בחינת יעקב, שזוכין עלידי שבירת תאות אכילה - נצולין מדלות ועניות. וזהו מה שהביא מקרא זה: "פי היא שמלתו" וכו' לענין זה. פרוש: פי מקרא זה נאמר על העני והאביון: "פי היא כסותה לבדה, היא שמלתו לעורו". ומרמז על עניות השכינה בגלותא, שמשם עקר העניות של ישראל בגלות, כמבאר בתקונים' (שם). וזהו: "פי היא כסותה וכו' היא שמלתו לעורו", "דא תפלין" - היינו: שהתפלין הם עקר השמלה המגנת על ענית השכינה וכנסת ישראל. כי תפלין מבטלין הדלות. כי עקר השפע והעשירות נמשך על ידי בחינת יעקב, בחינת אמת, בחינת תפלין].

"ובשר בשדה טרפה לא תאכלו" (שמות כב, ל) - עניני טרפה'

ל. ח"א לו, - "טרף נתן ליראיו" (תהלים קיא, ה). "טרף יש לו שני משמעות: לשון טרפה' (זהר משפטים קכא); ולשון מזון'. לרמז: כשישראל שומרים עצמם מטרפה - על ידי זה יש להם פרנסה.

ספר המדות, עניני טרפה' - [א] על ידי שנאת חנם, נכשל ב'טרפות' (אהבה ח"ב ד). [ב] בשארע לאדם טרפה בביתו על ידי תערבת אסור בהתר, ואין בהתר לבטל את האסור, זה מראין לו: שפגם באיזהו יחוד וזווג עליון, פי ה'יחוד' וה'זווג' הוא בחינת בטול האסור בהתר, בבחינת (תהלים סח, ז): "מוציא אסירים בבושרות". וכן ב'לקוטי מוהר"ן ח"ב כטו (הוראה ח"ב ג). [ג] השוחט שהוא מקים פבור אב, הקדוש ברוך הוא משמרו שלא להאכיל טרפות, והוא הדין להפך (שוחט ח"ב ב). [ד] על ידי השוחטים הרשעים המאכילין טרפות' - ה'גזלות' נתרבה בעולם (שוחט ח"ב ג).

"לפלב תשלבון אתו" (שמות כב, ל)

לא. ח"א נ - כשמתפלל וטועם מתיקות בדבורי התפלה, זאת הבחינה נקראת: "כל עצמותי תאמרנה" (תהלים לה, ט). ואין יכול לטעם מתיקות בתפלה, אלא כשתקן פגם הבירית, פי מייין מתיקין זה בחינת מייין דדכין, זרע קדש, שמירת הבירית. ומי שהוא בבחינת מייין מתיקין, אזי דבוריו מתוקים וטובים. וכשיוצאים מפיו ומשמיע לאזניו, כמו שאמר (ברכות טו): "השמע לאזנה" וכו' - אזי נכנסים מתיקות המיין לתוך עצמותיו, בבחינת (משלי טו, ל): "ושמועה טובה תדשן עצם". וכשעצמות מרגישין מתיקות הדבורים, זה בחינת: "כל עצמותי תאמרנה". - ואז: "אריה נחת ואכל קרבה" (זהר פנחס רכד: תקוני זהר קמ). פי עצם זה בחינת אריה' (תקוני זהר שם).

הנה: יש עברה שענשה של עברה ההיא, שיהא בעל-חוב תמיד! ואפלו יעשה כל טעדי דאפשר, לא יועיל כלל, ויהיה בעל-חוב תמיד. ולפעמים גורם העברה, שמפיל גם אחרים להיותם בעלי-חובות. ולזה יש עת שנעשו כמה בעלי-חובות בעולם - זהו מחמת העברה הנ"ל שנתגברה בעולם חסיון-שלום.

ועצה לזה: לשוב בתשובה בכלליות, ולהתחנן לפני השם יתברך: "להצילו מעברה זו!" ולהתחרט בכלליות על עברה זו. ועת לשוב על-זה, הוא כשהוא ב'מחין-דגדלות', אזי טוב להתחרט ולבקש מאת הבורא יתברך על זה, ולשוב בתשובה.

פי מחין-דקטנות' הוא בחינת בעל-חוב. פי אמרו רז"ל (קדושין מט): "עשרה קבין שנה ירדו לעולם, תשעה נטלו עבדים". שנה' הוא בחינת מחין-דקטנות, עבדים' בחינת (משלי כב, ז): "עבד לזה לאיש מלכה". ולזה כשהוא ב'מחין-דגדלות', אזי העת לשוב על-זה, ולבטל הענש של בעל-חוב, בחינת מחין-דקטנות'.

כח. שיחות הר"ן קנב - שמעתי בשמו שאמר: שאם לא היה ממתין בבטחון לישועת-השם, כבר היה איש נוסע ומטלטל, כמו כל הנוסעים ומטלטלים עצמם בשביל הפרנסה כנהוג עכשו.

והפונה: פי אמר זאת לענין הנהגת הבית הפרנסה ומלבושים ושאר צרכי הבית, שעלי-פירב חסר לאדם הרבה. כגון: לזה חסר מלבוש פשוט, ויש שחסר להם מלבושים חשובים או דירה וכו'. שצריכין להמתין לישועת-השם, ולכלי לדחוק את השעה" (ערובין ג) למלאות החסרון תכף ומיד. רק צריכין להמתין עד ירחם השם.

ואמר על-עצמו ענין הנ"ל: שאם לא היה ממתין, כגון כשהיה חסר לו איזה דבר, אם היה דוחק את השעה שיהיה דוקא תכף, היה צריך ללוות לעצמו ולהיות בעל-חוב, עד שהיה מקרח להיות נוסע ומטלטל. כמו שאנו יודעים ענין הנוסעים, שהם מקרחים תמיד לסע על המדינה, מחמת שהם תמיד בעלי-חובות'.

וענין זה צריכים לידע מאד - וצריכין ללמד עצמו להרגיל עצמו בזה מאד, פי לכל אדם חסר הרבה, אפלו בעלי-בתים ועשירים גדולים, מפל-שפן מקבלים, אפלו החשובים והגדולים. וצריך לזה להסתפק במעוט, ולהנהיג ביתו כפי השעה והזמן.

ואם נדמה לו שצריך מלבוש, או לאשתו ובניו - אף-על-פי שמקרח לו, אל ידחוק השעה ללוות ולהקיא ולהיות בעל-חוב, אף ימתין עד שיבוא עתו. וטוב לסבל דחק אפלו במזונות, וכל-שפן במלבושים ודירות וכו', ולא להיות בעל-חוב'.

ומוטב שיהיה בעל-חוב לעצמו, או לבני-ביתו ב'מלבושים', מלהיות בעל-חוב להחנוני או לאחרים. פי בכל עניני פרנסה צריכין להמתין עד שיבוא עתו כפי-ל, כמו שכתוב (תהלים קמה, טו): "עיני כל אליה ישברו, ואתה נותן להם את אכלם בעתו".

"מדבר שקר תרחק" (שמות כג, ז) - עניני דבורי שקר

כד. ח"א ט, ג - על-ידי 'שקר' - מסלק הקדוש-ברוך-יהוה וכו', פי 'דבר שקרים לא יכון לנגד עיניו' (תהלים קא, ז). אבל על-ידי 'אמת' - הקדוש-ברוך-יהוה שוכן עמו, כמו שכתוב (תהלים קמה, יח): "קרוב ה' לכל קראיו לכל אשר יקראהו באמת".

לה. ח"א נא, ג - אי-אפשר להגיע לבחינת 'שפע אלקי' (דוח-הקדש, בחינת 'מקיפיר'), אלא שיקדש את פיו וחטמו ועיניו ואזניו, והן הן מאירין לו 'שפע אלקי'. הינו: 'שישמר את עצמו מלהוציא 'שקר' מפיו" וכו'.

לו. ח"א נג, ה-בסוף - וזה פרוש שאמרו 'סבי דבי אתונא' (בכורות ה:): "אמר לנו מלי דכדיבא" - זה בחינת 'שקר', בחינת 'עבודה-זרה', כמו שאמרו חז"ל, (סנהדרין צב): "כל המחליף בדבורו, פאלו עובד עבודת-פוכבים" וכו'. ואמר להם: "הוי לן פדניתא וילדה" - 'פדניתא' זו 'פרדה' - זה בחינת 'עפוש' 'דשריא בפרודא', פמובא בזהר (משפטים צה): "שאריו בחבורא וסיים בפרודא". ו'ילדה' - זה בחינת 'רוח' המכנה בשם 'לדה'. ואמרו לו: "וכדניתא מי ילדה" - פי 'עפוש' אל אחר, אסתרים ולא עבד פריין" (זהר שם קג). והשיב להם: "הי ניהו מלי דכדיבא" - הינו ה'שקר' - שנדמה להם שמרויחין, ובאמת אינם מרויחין.

וזהו בחינת (שבת קד): "קשטא קאי" - פי אמרו רז"ל (פסחים קיט - על דברים יא, ו): "ואת כל היקום אשר ברגליהם", "זה ממונו של אדם שמעמידו על רגליו". ועל-כן עקר ה'מעמד פרנסה', הינו 'ממונו של אדם', שמעמידו על רגליו, הוא על-ידי 'אמת', שהוא בחינת 'שבירת תאות-מזון'. וזה בחינת: "קשטא קאי" - הינו: על-ידי 'אמת', יש לו 'מזון', שהוא בחינת 'עמידה', 'שמעמידו על רגליו' כנ"ל.

אבל "שקרא לא קאי" - פי 'שקר' הוא 'עבודה-זרה', 'תאות-מזון', כמו שאמרו רז"ל: "המחליף בדבורו, פאלו עובד עבודה-זרה". ועל-כן על-ידי 'שקר', שהוא 'עבודה-זרה', 'תאות-מזון', אין לו שום קיום ומעמד, הינו שאין לו 'מזון' הנקרא 'יקום' וכו' כנ"ל. וזהו: "שקרא לא קאי" כנ"ל - פי "עבודה-זרה אל אחר" אסתרים, ולא עבד פריין".

לז. ח"א מז - מי שהוא משקע ב'תאות-אכילה', סימן שהוא 'שקרן'. וכן אפלו איש צדיק שכבר יצא מהתאוה, ונפל ממדרגתו ונפל ל'תאות-אכילה', סימן שיצא 'שקר' מפיו - פי המשקע ב'אכילה' הוא רחוק מ'אמת'. (עין הטעם בפנים).

לה. ח"א מז - האוחז ב'מדת אמת', אזי פרנסתו ברוח, פי ה'השפעה' מ'מדת אמת'. וזה רמז, (שבת קד): "קשטא קאי" - פי רז"ל דרשו (פסחים קיט) על פסוק (דברים יא, ו): "ואת כל היקום" וכו', "זה ממונו של אדם שמעמידו" וכו'. וזהו "קשטא" - האוחז ב'מדת אמת' - אזי "קאי" - זה 'ממונו' שמעמידו על 'רגליו', ופרנסתו ברוח. אך "שקרא לא קאי" - פי הוא ב'הסתרת-פנים' שהוא בחינות 'אמת'.

לט. ח"א מח - הדבורים שאינם דבורים קדושים, אזי גורם שנתעורר 'ספת נוצרים', 'ספת עפוש', כמו שכתוב (תהלים קמד, ח"א): "אשר פיהם דבר שוא וימינם ימין שקר", שהוא 'חבוק

אבל מי שפגם בבירתו - הוא בבחינת 'מיון מרירין', בבחינת (שמות טו, כג): "ולא יכלו לשתת מים ממרה", 'מיון מסאבין', 'זרע טמא', אזי אין יכול להתפלל בבחינת: "כל עצמותי תאמרנה", ואז: "פלבא נחת" (זהר ותקוני-זהר שם), שהוא בחינת 'מיון מרירין', שצווח: "הב הב".

וזה שנצטוינו ב'קרפר-פסח' (שמות יב, מז): "ועצם לא תשברו בו" - פדי שיבחנו כל אחד מ'ישראל' את-עצמו, אם 'בריתו' על תקונו. פי ב'פסח' בתיב בו (שם יב, מח): "וכל ערל לא יאכל בו", פי עקר ה'פסח' תלוי ב'מצות מילה', פי'דוע. - וכתוב בזהר (פא מא:): "שהיו מקימין בעצמות 'לפלב תשלכון אתו' (שם כב, ל), וזה היה קשה מאד להמצרים". - וכשהשליכו את 'עצמותיו' ל'פלבים', וראו אם שלטו בהם ה'פלבים' חסו-ושלום, היו יודעים שאין ה'ברית' על תקונו.

"לא תשא שמע שוא" (שמות כג, א)
"בתרגומו: "לא תקבל שמע דשקר", אזהרה למקבל 'לשון-הרע'" (רש"י; פסחים קיח, מכות כג.)

- כל עניני 'לשון-הרע' נמצאים בפרשת 'מצורע' -

"לא תהיה אחרי רבים לרעת וגו', אחרי רבים להטת" (שמות כג, ב)

לב. שיחות שאחר ספורי-מעשיות - דע: שיש שני מיני פלטין, ושני הפלטין דומין זה לזה. באחד דר בו מלך, ובהשני דר עבד. ובודאי באמת הוא חלוק גדול בין הפלטין של מלך לפלטין של עבד, רק אף-על-פי-כן אפשר לטעות ביניהם, פי יש קשר שמתקשרין הרבה נפשות, עד שנעשה מהם בית ופלטין וכו', עד שנבנה מהם בית ומדור, והוא מדור לאמת, וכשצריכין לבקש 'אמת', מוצאין שם באותו המדור, הינו בתוך הקשר של הנפשות הנ"ל, שמהם נעשה מדור להאמת כנ"ל.

ועל-כן צונוה התורה (שמות כג, ב): "אחרי רבים להטות" - פי מאחר שרבים נתקשרו כאחד, בודאי שם האמת כנ"ל.

אבל דע: שיש כנגד זה 'קשר של רשעים', שמתקשרין יחד הרבה נפשות של רשעים, ונעשה מהם בית ומדור לשקר - ועל זה הזהיר הנביא (ישעיה ה, יב): "לא תאמרון קשר לכל אשר יאמר העם הזה קשר", פי 'קשר רשעים' אינו מן המניין" (סנהדרין כו). ועל-זה בתיב (שמות שם): "לא תהיה אחרי רבים לרעת".

"עזב תעזב עמו" (שמות כג, ה)

לג. שיחות הר"ן קב - ויותר ויותר מזה צריך כל אחד ואחד לחזק את חברו, לכל יפל בדעתו משום דבר שבעולם. ואפלו אם הוא יודע בעצמו שהוא כמו שהוא, אף-על-פי-כן יחזק את חברו, פי את חברו בקל יותר לחזק, מלחזק את עצמו, פי "אין חבוש מתיר את-עצמו" (ברכות ה:).

וכשיזכר לכלי להפיל את חברו, (אף-על-פי שידע בעצמו שהוא רחוק מעבודתו), אדרבא יחזקו בכל מיני התחזקות, ויחיהו וישיבהו בכל מיני דבורים המשיבין את הנפש וכו' - על-ידי-זה יכול להיות, שאחר-כך יזכר גם הוא, לחזר ולשוב לעבודת-השם על-ידי-זה. [ועין עוד ב'לקוטי-הלכות', הלכות 'פריקה-וטיעניה'].

משקר חס־יְשׁוּלוֹם. וְזֶהוּ (שְׁמוּאֵל א' טו, כט): "וְגַם נִצַּח יִשְׂרָאֵל לֹא יִשְׁקֶר".

מ.ד. ח"א רנא - 'אמת' הוא 'אחד', כי 'אחד' הוא רק 'אחד' וכו', וכן 'האמת' הוא רק 'אחד', כי בשאומרים 'האמת' על איזה דבר, אי־אפשר לומר כי אם 'אחד', דהיינו 'האמת' כמו שהוא. אבל 'שקר', אפשר לומר 'דברים רבים' על 'דבר אחד'.

מ.ה. ח"ב נ ד - "קושטא קאי" (שבת קד.), ואפלו 'שקר', אין לו קיום רק על־ידי 'אמת' (רש"י במדבר יג, כז), נמצא: ש'שקר' קיום ושלמות ה'דבור', הוא על־ידי 'האמת'.

מ.ו. ח"י מוהר"ן תקנ - אמר: בפסוק 'שקר' שתי פעמים, נעשה 'אמת'! - בלומר: שנעשה אצלו ב'אמת', על־ידי שחזר הדברים של 'שקר' שתי פעמים. גם אמר: שיש אחד ששוכב על מטתו, ובודה מלבו 'דבר שקר' על חברו, שחברו דבר עליו, או עשה לו שלא פהגן להכעיסו, וכיוצא בזה, ומתחיל להתרגז על־זה, ובווער בעסו על חברו. ונתמלא רגז עליו חנם על לא דבר, כי הוא בעצמו חשב וקדה זאת על חברו, ובאמת חברו נקי מזה לגמרי.

ספר המדות, ענין 'מדבר שקר' - פל שהוא מפני 'דרפי שלום', אין בו משום (שמות כג, ז): "מדבר שקר תרחק" (שלוס א).

שאר עניני 'אמת ושקר' מ'ספר־המדות' נשלים בעזרת־השם בפעם אחר

"כי לא אצדיק רשע" (שמות כג, ז)

מ.ז. ח"א נה, ג - הקדוש־ברוך־הוא מלמד זכות על הרשע, בשביל להציל את הצדיק מ'רע־עין' של הרשע. וזה שאמרו חז"ל (ברכות ז): "ולא עוד אלא שזוכה בדין, שנאמר (תהלים י, ה): מרום משפטיה מנגדו". וזאת הזכיה שזוכה בדין, שמלמדו עליו זכות - על־ידי־זה נצול הצדיק מ'רע־עין' של הרשע. וכשנתגלה יד השם, אזי נעשה 'צל', שבו נתכסה הצדיק מארס של הרע־עין של הרשעים, שאין הארס שלהם יכול להזיק. - והצדיקים על־ידי ה'צל', נתחזק מאור עיניהם, בדרך שאינם יכולים לראות היטב בשאור חזק וגדול, שצריכים ל'צל'.

ועל־ידי ה'צל', נתחזק מאור עיניו של הצדיק בנ"ל, ויכול לראות למרחוק, ורואה ומשיג צדקתו של השם־יתברך, ויכול לידע ולהבין כי ה' הצדיק, אף־על־פי שהרשע זוכה בדין, ואין זה ממדת הצדק, ורואה שהצדק שהקדוש־ברוך־הוא מצדיק את הרשע במשפט - זהו צדקתו של הקדוש־ברוך־הוא, הוא, "כי לא אצדיק רשע" (שמות כג, ז).

"ואתם ידעתם את נפש הגר, כי גרים הייתם בארץ מצרים" (שמות כג, ט)

מ.ה. ח"ב ה, יא - בשמוציאין מהסטר־א־א־חרא מה שבלע, אז מוציאין גם עצמות חיותו, שהוא בחינות 'גרים'. וזה בחינת 'ראש־השנה', כי אז התפלה בבחינת 'דין ומשפט', בבחינת 'מטה עז'. ועל־ידי־זה מוציאין כל החיות של הסטר־א־א־חרא, שינק מדעת ומתפללות ישראל. - וזהו בחינת 'תשור"י', בחינת

דסטר־א־א־חרא. ואזי גוברים 'אמות העולם', וגובר 'מין שקר', ונעשה מ'דב"י' רי"ב'.

מ.ח. ח"א נא - ה'שקר' מזיק ל'עינים' בגשמיות וברוחניות, בבחינת (ישעיה ג, טז): "ומשקרות עינים" - כי כשהעינים כהות, הם משקרין, כגון: על דבר גדול מראה שהוא קטן, ועל אחד שהוא שנים, הפך מן האמת וכו'. כי "העינים נעשו כהות מן הדמעות" (שבת קנא); ו'דמעות' הן ממותני ה'מרה־שחורה', וה'מרה־שחורה' שואבת מ'עכירת־הדמים', ו'עכירת־הדמים' הוא על־ידי ה'שקר', כי אי־אפשר לדבר שקר, עד שיעפר את דמיו. ו'אמת' אי־אפשר לדבר, כי־אם בשמזבז מקדם את הדמים וכו'.

והתהוות ה'שקר', שהוא הרע, שהוא ה'טמאה', הוא מחמת הרחוק מאחד, כי הרע הוא 'נגדיות', למשל: כל מה שהוא נגד רצונו של אדם הוא רע. ובאחד אין שיד נגדיות, אלא בלו טוב. ועל־כן לעתיד־לבוא יהיה אז 'כלו אחד' (וכריה יד, ט; פסחים ט), בלו טוב. כי אמת הוא אחד, למשל: על 'בלי־כסף' בשאומרים עליו שהוא 'בלי־כסף', הוא האמת. אבל בשאומרין עליו שהוא 'בלי־זהב', הוא שקר. נמצא: שה'אמת' הוא 'אחד'. אבל ה'שקר' הוא 'הרבה', כי אפשר לומר שהוא 'בלי־זהב', ו'בלי־נחשת', ושאר שמות.

ובשביל זה לעתיד־לבוא יתבטל הרע ו'ההתנגדות', ויתבטל ה'דמעות' וכו', ויתבטל ה'טמאה' - כי אז יהיה בלו אחד וכו' וכו'. נמצא: ש'שקר' אחיזת השקר, שהיא הטמאה וכו', הוא מחמת הרחוק מאחד, מבחינת 'אחר הבריאה' וכו'.

ועל־ידי 'אמת', השגחת השם־יתברך עליו וכו'. ועל־ידי ה'שקר' שהוא הרע, מסיר ממנו השגחת השם־יתברך, כמו שכתוב (תהלים קא, ז): "דבר שקרים לא יבון לנגד עיני". - ועל־ידי ה'השגחה', בלו אחד, כמו שהיה 'קדם הבריאה'.

ובשביל זה ה'שקר' מזיק ל'עינים' בנ"ל - כי על־ידי ה'שקר', מסלק השגחת עיני השם־יתברך, ופוגם ב'עינים', בבחינת 'השגחה' בנ"ל, כי השקר נמשך מרחוק מאחד, שמשם עקר אחיזת הטמאה, שהוא הרע, שהוא השקר וכו' (עו בפנים).

מ.א. ח"א פו - בשאדם מתחיל ב'שבת' לילך בדרך השם־יתברך, צריך עוד 'סעד' לתמוכו, וה'סעד' הזה הוא בחינת 'אמת'. ובחינת 'אמת' הזה הוא בחינת 'רגל שלישי', כדאיתא בגמרא (שבת קד.): "קושטא קאי", ו'שבת' הוא בחינת 'אמת', כדאיתא (ירושלמי דמאי פ"ד ה"א): "אפלו עם הארץ גרא לשקר בשבת". וכשמדבק עצמו במדה זו, הוא 'סעד' לתמוכו, ובחינת 'רגל שלישי'.

מ.ב. ח"א קיז - "אין אליהו בא, אלא לרחק המקרבין בזרוע, ולקרב המרחקין בזרוע" (עדות פ"ח מ"ז), הינו: לרחק השקר ולקרב האמת. כי אמרו רז"ל (שבת קד.): "שקר מקרבין מלה, ואמת מרחקין מלה", והבן.

מ.ג. ח"א קנב - זה ידוע: ש'מדת־הנצחון' אינה סובלת האמת - כי אף אם יראה ל'עינים' דבר אמת, ידחה אותו מחמת ה'נצחון'. אך לא במדת בשר־ודם, מדת הקדוש־ברוך־הוא, כי הקדוש־ברוך־הוא אף בה'נצחון' הוא אמת, ואינו

(שמות כג, ט): "וְאַתֶּם יִדְעֶתֶם אֶת נֶפֶשׁ הַגֵּר כִּי גֵרִים הֵייתֶם" וכו', סופי-תבות 'תשר'.

"וְשָׁחַד לֹא תִקַּח, כִּי הַשָּׁחַד יַעֲזֹר פְּקָחִים

וַיִּסְלַף דְּבָרֵי צְדִיקִים" (שמות כג, ח)

מט. ח"א ב, ה - עקר ה'מחשבות-זרות', הם על-ידי 'קלקול המשפט' - כי 'משפט' הוא בחינת 'עינין', כמו שפיתוב (בראשית יד, ז): "וַיִּבְאוּ אֶל עֵין מִשְׁפָּט", זה בחינת (דברים לג, כח): "עֵין יַעֲקֹב". - ועל-ידי 'קלקול משפט', בא קלקול ל'עינין', כמו שפיתוב (דברים טז, יט): "כִּי הַשָּׁחַד יַעֲזֹר עֵינֵי חֲכָמִים", זה בחינת 'מחשבות-זרות' שבתפלה, שהם "ענין דמכסין על עינין" (זהר פנחס רנב), כמו שפיתוב (איכה ג, מד): "סִכְתָּהּ בַּעֲנָן לֶחָד" [מעבור תפלה] וכו'.

ג. ספורי מעשיות, מעשה יג משבעה בעטלערס

(הבעטלער חרש ביום השני) - וראיתי ששני בני-אדם מריבים זה עם זה מחמת איזה משא-זמתן. והלכו אל הבית-דין לדין וכו'. אחר-כך חזרו ונתקוטטו וכו', ואמרו: "שאינם רוצים זה הבית-דין, רק בית-דין אחר" וכו'. אחר-כך חזרו ונתקוטטו וכו'. וכן היו מריבים ומתקוטטים שם, ובחרו להם כמה בתי-דינים. - עד שכל העיר היתה מלאה מבתי-דינים. והסתכלתי: שזה מחמת שאין שם אמת. ועתה זה מטה דין ונושא פנים לזה, ואחר-כך חברו נושא פנים לו - כי הם מקבלים שחד, ואין בהם אמת וכו'.

וכן הם הכניסו שחד במדינה. ועל-ידי-זה נחשכו העינים ונתקלקל המראה, "כי השחד יעזר עיני חכמים" (דברים טז, יט). וכו'. - על-כן תראו לתקן המדינה משלש עברות אלו וכו', ואז, לא די שיתתקן הטעם והמראה והרית, כי אם גם הגני שנאבד' יוכל להמצא וכו'.

ספר המדות, עניני 'שחד' - [א] עיר שיש בה גנבים, בידוע שהרב אוהב שחד (גנבה וגזלה יב), [ב] מי שמוניח צרכי עבור ועוסק בצרכי עצמו, באלו לוקח שחד (התנשאות ח"ב י), [ג] על-ידי שתית יין, לסוף שמוקבל שחד (שכרות ב), [ד] עיר שיש בה קבלת שחד, חילות באין עליה (שחד א), [ה] על-ידי שחד, גדלתו מסתלקת (שחד ב), [ו] על-ידי שחד, בא שרפה (שחד ג).

"וְשֵׁם אֱלֹהִים אַחֲרֵים לֹא תִזְכְּרוּ" (שמות כג, יג)

נא. ח"י מוהר"ן ריב - אחר שבועות באומין כשנכנס בבית רבי יוסף שמואל, התחיל לומר תורה ולא סים, ולא הייתי אז. ושמעתי שהזכיר אז: שעל המפרסמים של שקר' שיש להם שם ופרסום בעולם, נאמר (שמות כג, יג): "וְשֵׁם אֱלֹהִים אַחֲרֵים לֹא תִזְכְּרוּ". גם הזכיר: שיש 'צדיקים אמתיים' שנתעלם שמם, דהינו: שאין להם שם ופרסום כראוי להם, שזה בחינת (שמות ג, טו): "זֶה שְׁמִי לְעֹלָם". [לעלם כתיב, לשון 'העלמה' - פסחים ג וברש"י].

"שְׁלֹשׁ רְגָלִים תִּהְיֶה לִי בַשָּׁנָה" (שמות כג, יד)

- כָּל עֲנִינֵי 'שְׁלֹשׁ רְגָלִים' - נמצאים: ב'המפתח למועדי השנה, כלליות שלש רגלים

"שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל מִצֹּת כַּאֲשֶׁר צִוִּיתָךְ לְמוֹעֵד חֹדֶשׁ הָאָבִיב, כִּי בּוֹ יֵצֵאת מִמִּצְרַיִם, וְלֹא יֵרָאוּ פָנֶי רִיקִם" (שמות כג, טז)

גב. ח"ב עד - ועל-כן צרוף של 'פורים', מרמז ב'פסח', בפסוק (שמות כג, טז): "שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל מִצֹּת כַּאֲשֶׁר צִוִּיתָךְ לְמוֹעֵד חֹדֶשׁ הָאָבִיב, כִּי בּוֹ יֵצֵאת מִמִּצְרַיִם וְלֹא יֵרָאוּ פָנֶי רִיקִם". 'מ'מצרים ו'לא יראו פני ר'יקם', ראשי-תבות 'פורי'ם, כי 'פורים' הוא דרך ל'פסח', שיהיו יכולים להיות נזהרין מחמץ.

כי בתחלה היו כל ההתחלות מפסח, ועל-כן כל המצוות הם זכר ליציאת מצרים. ועכשו... [ורבנו ז"ל לא סים את דבריו - ובלקוטי הלכות, ברפתי-הרי"ח ד, כה: כי עכשו ההתחלה של הגאולה ותקון כל העולמות, הוא מפורים, כמו שמוניח מרמזי דבריו הקדושים של רבנו ז"ל, בעת שאמר התורה על פסוק: 'מ'מצרים ו'לא יראו פני ר'יקם' וכו', ועכשו וכו'. ופסק באמצע ולא סים דבריו. ומתוך דבריו הבנתי: שעכשו ההתחלה מפורים, שהוא מחיית עמלק, שהיא עקר הגאולה של משיח" וכו'.

"וַיַּחַג הָאֱסֹף בְּצֵאת הַשָּׁנָה,

בְּאֶסְפָּף אֶת מַעֲשֵׂיךָ מִן הַשָּׂדֶה" (שמות כג, טז)

גג. ח"ב א, ה - ב'סבות' נתתקן 'תאות-אכילה', כי 'סבות' נקרא 'חג האסוף' (שמות כג, טז; לד, כב), "שאוסף כל מיני מאכל" (רש"י שם), וזהו בחינת 'תקון תאות-אכילה', כי 'אינו דומה מי שיש לו פת בסלו, למי שאין לו' וכו' (יומא עד).

גד. ח"ב ה, יד - 'סבה', זה בחינת 'תקון המלאך' - כי 'סופ'ה' בגימטריא 'מלאך', בחינת 'חלום על-ידי מלאך', שנעשה על-ידי 'תקון המחין והתפלין', בחינת 'תקון-הברית'. - ועל-כן 'סבות' הוא 'זמן שמחתנו', בחינת 'שמחה של תפלין', לתן חזוק לה'מלאך', כדי שלא יזקו ה'מאכלים' ל'מלקל את ה'חלום', שלא לבא לידי 'טמאת קרי' חסו-ושלום על-ידי ה'מאכלים'. כי 'סבות', הוא "חג האסוף" (שמות כג, טז; לד, כב), "שאוסף כל מיני מאכל" (רש"י שם). ועל-כן אז צריכין 'שמחה' לחזק את ה'מלאך', שזהו 'תקון המאכלים' - ועל כן אז הוא 'זמן שמחתנו'. (עין בפנים).

"כִּי שְׁמִי בְקִרְבּוֹ" (שמות כג, כא)

"זֶה מִטְטְרוֹ"ן שְׁשֵׁמוֹ בְּשֵׁם רַבּוֹ. מִטְטְרוֹ"ן בְּגִימְטְרִיא שְׁד"י" (רש"י; סנהדרין לח:)

גה. ח"א יא, ה - 'שמירת-הברית' יש בו שני בחינות: יש מי שזווגו בששת ימי החול, ואף-על-פי-כן הוא שומר את בריתו על-פי התורה, שאינו יוצא מדיני התורה; ויש מי שהוא שומר הברית, שזווגו משבת לשבת, והוא בחינת 'יחודא-עלמא', ו'יחודא-תתאה'.

וזה בחינת 'שדי של שבת' - 'שאמר לעולמו די' (תגיגה יב), שצמצם עצמו מכל המלאכות, וזה בחינת 'יחודא עלמא'.

ויש בחינת 'שד'י של חל' - שגם בחל יש צמצומים ממלאכה לחברתה, וזה בחינת 'מט'ט', "ששלטנותה ששת ימי החל" (זהר פנחס רמג; תקוני-זהר לד, סא), "בחינת ששה סדרי משנה" (זהר משפטים קטו, צו כט: - "ששמו בשם רבו" (סנהדרין לח:), כמו

שְׁתוּב (שְׁמוֹת כג, כא): "כִּי שָׁמִי בְקִרְבוֹ". וְזֶה בְּחִינַת 'יְהוּדָא תִתְאַה' - הֵינּוּ: שֶׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְלַבֵּשׁ עֲצָמוֹ בְּמִט"ט בְּשֵׁשׁ יָמֵי הַחֹל, וּמְנַהֵג הָעוֹלָם עַל-יָדוֹ.

נו. ח"א לא, ה - יֵשׁ שְׁנַי בְּחִינּוֹת 'בְּרִית': 'אֲבֵרְהֵם/ וְאֵלֵיעֶזֶר'. 'אֲבֵרְהֵם' הוּא 'בְּרִית-עֲלֵאָה'. וְאֵלֵיעֶזֶר הוּא 'בְּרִית-תִּתְאַה'. בְּבְחִינּוֹת (שְׁמוֹת כג, כא): "כִּי שָׁמִי בְקִרְבוֹ", "שְׁמוֹ בְּשֵׁם רַבּוֹ" (רש"י שם; סִנְהֶדְרִין לַחַי), שֶׁהוּא 'חֲנוּךְ' מִט"ט (זֶהר בְּרֵאשִׁית כו. בְּלֶק קֶפֶט; תַּקוּנֵי-זֶהר קִיט; זֶהר-חֲדָשׁ רוֹת). בְּחִינּוֹת (בְּרֵאשִׁית יד, יד): "וַיִּרַק אֶת חֲנִיכָיו", בְּחִינּוֹת (מִשְׁלֵי כב, ו): "חֲנוּךְ לְנַעֲרָה" וְכו'.

"וְעַבְדְּתֶם אֶת ה' אֱלֹהֵיכֶם, וַיְבָרֶךְ אֶת לַחְמְךָ וְאֶת מִימֶיךָ, וְהִסְרֵתִי מִחֻלָּה מִקִּרְבְּךָ" (שְׁמוֹת כג, כה)

נו. ח"ב א, ט-י"א - בְּשִׁנְגָּאֶלֶת וּנְפֻדִית ה'תַּפְּלָה, אָזִי נּוֹפֵל כֹּל הַדְּאֻקְטִירִי, כִּי אֵין צְרִיכִין לְרַפּוּאוֹת. כִּי כֹל הַרְפּוּאוֹת הֵם עַל-יַדֵּי 'עֹשֵׁבִים', וְ"כֹל עֹשֵׁב וְעֹשֵׁב מִקְבֵּל כַּח מְכֻבָּב וּמְזֹל הַמְיָחֵד לוֹ" (בְּרֵאשִׁית-רַבָּה ז, ו), וְכֹל כּוֹכָב וּמְזֹל מִקְבֵּל כַּח מְכֻכָּבִים שְׁלֹמֵעֵלָה מִמֶּנּוּ, וְהַעֲלִיזוֹן - מִהַעֲלִיזוֹן מִמֶּנּוּ, עַד הַשְּׂרִים הַעֲלִיזוּנִים - עַד שֶׁפֶלֶם מִקְבָּלִים מִשֶּׁרֶשׁ הַכֹּל, שֶׁהוּא "דְּבַר ה'" (תַּהֲלִים לג, ו).

וְעַל-כֵּן בְּשִׁזְכוּיִן ל'תַּפְּלָה, אֵין צְרִיכִין לְרַפּוּאוֹת הַעֹשֵׁבִים. כִּי ה'תַּפְּלָה' הִיא בְּחִינַת "דְּבַר ה'", שֶׁהוּא שֶׁרֶשׁ הַכֹּל. - וְזֶה בְּחִינַת (תַּהֲלִים קז, ט): "יִשְׁלַח דְּבָרוֹ וַיִּרְפָּאֵם וַיִּמְלֵט מִשְׁחִיתוֹתֵם". "וַיִּשְׁלַח דְּבָרוֹ וַיִּרְפָּאֵם" - הֵינּוּ שֶׁמִּקְבָּלִין כֹּל הַרְפּוּאוֹת רַק עַל-יַדֵּי "דְּבַר ה'", דִּהְיִנו 'תַּפְּלָה'. אָזִי: "וַיִּמְלֵט מִשְׁחִיתוֹתֵם" - הֵינּוּ 'עֹשֵׁבִים', בְּבְחִינַת (פָּאָה פ"ב מ"א; מִנְחוֹת פ"י מ"ח): "הַקּוֹצֵר לְשַׁחַת" - כִּי אֵין צְרִיכִין לְרַפּוּאוֹת הַעֹשֵׁבִים בְּנ"ל.

וְזֶהוּ בְּחִינַת (שְׁמוֹת כג, כה): "וְעַבְדְּתֶם אֶת ה' אֱלֹהֵיכֶם, וַיְבָרֶךְ אֶת לַחְמְךָ וְאֶת מִימֶיךָ, וְהִסְרֵתִי מִחֻלָּה מִקִּרְבְּךָ". "וְעַבְדְּתֶם אֶת ה'" - "עֲבוּדָה זֹאת תַּפְּלָה" (בְּבֵאֲרָמָא צב). אָזִי: "וַיְבָרֶךְ אֶת לַחְמְךָ וְאֶת מִימֶיךָ, וְהִסְרֵתִי מִחֻלָּה מִקִּרְבְּךָ" - הֵינּוּ: שִׁיחִיָּה לָהּ רַפּוּאָה' עַל-יַדֵּי 'לָחֵם וּמִים', עַל-יַדֵּי שִׁיתְבָּרְכוּ מִן שֶׁרֶשׁ הַכֹּל, דִּהְיִנו "דְּבַר ה'", בְּחִינַת 'תַּפְּלָה', וַיְהִיָּה לְלָחֵם וּמִים כַּח לְרַפּוּאוֹת כְּמוֹ עֹשֵׁבִים.

כִּי ה'תַּתְּחַלְּקוֹת הַכּוֹחוֹת, שֶׁזֶה הַעֹשֵׁב יֵשׁ לוֹ כַּח לְרַפּוּאוֹת חוֹלָאֵת פְּלוּנִי, וְזֶה חוֹלָאֵת פְּלוּנִי, וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה - כֹּל חֲלוּקֵי כַּחוֹתֵם הוּא רַק לְמִטָּה. אָבֵל לְמַעֲלָה בְּשֶׁרֶשׁ הַכֹּל, דִּהְיִנו "דְּבַר ה'" - הַכֹּל אָחָד - וְאֵין חֲלוּקֵי בֵין 'לָחֵם וּמִים' וּבֵין 'עֹשֵׁבִים'. וְכַשְׂאוּחֲזִין בַּהֲשֶׁרֶשׁ, דִּהְיִנו "דְּבַר ה'", בְּחִינַת 'תַּפְּלָה' - יְכוּלִין לְהַמְשִׁיךְ כַּחוֹת הַרְפּוּאָה לְתוֹךְ 'לָחֵם וּמִים', וַיְהִיָּה לוֹ רַפּוּאָה' עַל-יַדֵּי 'לָחֵם וּמִים', בְּחִינַת: "וַיְבָרֶךְ אֶת לַחְמְךָ וְאֶת מִימֶיךָ, וְהִסְרֵתִי מִחֻלָּה מִקִּרְבְּךָ, בְּנ"ל.

אִךְ יֵשׁ שְׁלֹשׁ עֲבוּדוֹת דְּסִטְרָא-אַחְרָא, שֶׁמִּפְסִידִין עֲבוּדוֹת הַתַּפְּלָה' - וְהֵם 'שְׁלֹשׁ מַדּוֹת', א) שְׁלֹא לְבַזּוֹת שׁוּם אָדָם, בְּחִינַת 'שְׁפִיכוֹת-דְּמִים'. ב) עֲבוּדָה-זָרָה, וְאֵפִילוֹ 'קַלְקוּל הָאֲמוּנָה' שְׂאִין הָאֲמוּנָה בְּשִׁלְמוֹת, הוּא גַם-כֵּן בְּחִינַת 'עֲבוּדָה-זָרָה'. ג) 'שְׁמִירַת-הַבְּרִית', הֵינּוּ מִי שְׂאִין שׁוֹמֵר הַבְּרִית כְּרְאוּי, בְּחִינַת 'גְּלוּי-עֲרִיזוֹת'.

וְצִרִיךְ לְצַאֵת מִשְׁלֹשׁ עֲבוּדוֹת, שְׁלֹשׁ מַדּוֹת אֲלוֹ - וְאֵזֵ זוֹכִין לְעֲבוּדַת הַתַּפְּלָה' - וְאֵזֵ יְכוּלִין לְהַתְּרַפּוּאוֹת בְּכֹל דְּבַר שְׁבַעוֹלָם, אֲפִילוֹ בְּלָחֵם וּמִים, בְּנ"ל. וְזֶה פְּרוּשׁ (פְּסָחִים כה): "בְּכֹל מַתְּרַפְּאִין" - בְּכֹל דְּבַר שְׁבַעוֹלָם יְכוּלִין לְהַתְּרַפּוּאוֹת - "חַוּץ מִעֲבוּדָה-זָרָה וּגְלוּי-עֲרִיזוֹת וּשְׁפִיכוֹת-דְּמִים, דִּהְיִנו 'שְׁלֹשׁ מַדּוֹת' הַנ"ל - הֵינּוּ פְּשׁוּעָא מִשְׁלֹשׁ מַדּוֹת' אֲלוֹ - אָזִי: "בְּכֹל מַתְּרַפְּאִין" - אֲפִילוֹ בְּלָחֵם וּמִים בְּנ"ל.

וְדַע: שֵׁשׁ חֲלוּקֵי בֵין הַחוֹלָאֵת - כִּי יֵשׁ חוֹלָאֵת שֶׁהוּא בְּחִינַת צוּמַח, כְּמוֹ שְׂזוּרְעִין גְּרַעִין בְּאֶרֶץ וְהוּא נִרְקָב, וַיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ שְׁמַנְיַת וְנַעֲשִׂין גִּידִין וְכו', עַד שְׂצוּמַח הַפְּרִי - כְּמוֹ-כֵן יֵשׁ חוֹלָאֵת שְׂגָדֵל בְּאָדָם כְּמוֹ שְׁנִים.

וְיֵשׁ חוֹלָאֵת שֶׁהוּא בְּאָדָם בְּתוֹלְדָה מֵאֲבִיו וְאִמּוֹ, וְאֵינוֹ נִתְגַּלָּה אֲלָא לְעַת זְקֻנּוֹתוֹ, וּבְשַׁעַת צְמִיחָתוֹ, הוּא נִסְתָּר וְנִעְלָם מֵעֵין כֹּל חַי, וְאֵין שׁוּם אָדָם יוֹדַע מִמֶּנּוּ, רַק שֵׁשׁ מַחוּשִׁים שְׂנוּזְלָדִים בְּאָדָם אֵז, בַּעַת גְּדוּל הַחוֹלָאֵת, שֶׁהֵם סִמְנַיִם עַל הַחוֹלָאֵת.

וְכֵן בְּרַפּוּאוֹת הַעֹשֵׁבִים יֵשׁ גַּם בֵּין חֲלוּקִים - שֵׁשׁ 'חוֹלָאֵת' שִׁיכֵל לְהַתְּרַפּוּאוֹת עַל-יַדֵּי עֹשֵׁב אֶחָד, וְיֵשׁ חוֹלָאֵת גְּדוּל מְזָה, שְׂצִרִיכִין לְרַפּוּאוֹתוֹ לְהַרְכִּיב כְּמוֹ עֹשֵׁבִים לְרַפּוּאָה. וְיֵשׁ שְׂצִרִיכִין רַפּוּאוֹת מִמְּרַחֲקִים. וְיֵשׁ חוֹלָאֵת שְׂאִין מוֹעִיל לוֹ שׁוּם רַפּוּאָה, כִּי כַּח הַחוֹלָאֵת גְּדוּל מִכַּח הַעֹשֵׁבִים.

וּבִתְחִלַּת צְמִיחַת הַחוֹלָאֵת, קָדָם שְׂנַצְמַח וְנִתְגַּלָּה, הֵינּוּ יְכוּלִין לְרַפּוּאוֹת אוֹתוֹ בְּכֹל, רַק שְׂאֵז הִיָּה נִעְלָם וְנִסְתָּר מֵעֵינֵי כֹל, וְאֵין יוֹדַע מִמֶּנּוּ רַק הַשֶּׁם-יִתְבָּרַךְ לְבַד.

אָבֵל כְּשְׂאוּחֲזִין בְּבְחִינַת "דְּבַר ה'", בְּחִינַת 'תַּפְּלָה', בְּנ"ל, שְׂאֵזִי מִקְבָּלִין הַרְפּוּאָה מִכֹּל הַדְּבָרִים שְׁבַעוֹלָם אֲפִילוֹ מִלָּחֵם וּמִים, בְּבְחִינַת: "בְּכֹל מַתְּרַפְּאִין" - אָזִי יְכוּלִין לְהַתְּרַפּוּאוֹת אֲפִילוֹ בַּעַת צְמִיחַת הַחוֹלָאֵת, בַּעַת שֶׁהוּא נִסְתָּר מֵעֵין הָאָדָם, מֵאַחַר שְׂאִין צְרִיךְ לְרַפּוּאוֹת בְּכֹל, רַק רַפּוּאוֹתוֹ עַל-יַדֵּי לָחֵם וּמִים בְּנ"ל. - עַל-כֵּן גַּם אֵז בַּעַת שְׂעִדִין לֹא נִתְגַּלָּה הַחוֹלָאֵת, יוֹכֵל גַּם-כֵּן לְהַתְּרַפּוּאוֹת עַל-יַדֵּי לָחֵם וּמִים שְׂאוּכָל אֵז.

וְזֶה שְׂאֵמֵר חֲזָקִיָּה: "וְהַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ עֲשִׂיתִי" (מְלָכִים-ב כ, ג; וְשַׁעֲרֵי לַח, ג), "שְׂפִסְמֵךְ גְּאֵלָה לְתַפְּלָה, וְגַנְזֵי סִפְרֵי הַרְפּוּאוֹת". - וְהַכֹּל אֶחָד, כִּי עַל-יַדֵּי 'שְׂפִסְמֵךְ גְּאֵלָה לְתַפְּלָה', הֵינּוּ שְׂגָאֵל אֶת מִן הַגְּלוּת, עַל-יַדֵּי-זֶה גְּנֵז סִפְרֵי הַרְפּוּאוֹת' - כִּי בְּשִׁנְגָּאֶלֶת הַתַּפְּלָה, אֵז נּוֹפֵלִים כֹּל הַרְפּוּאוֹת בְּנ"ל, כִּי נִתְרַפְּאִין עַל-יַדֵּי דְבַר ה' בְּנ"ל. וְאֵזִי כֹל הַדְּאֻקְטוּרִים מִתְּבַיְשִׁין בְּרַפּוּאוֹת שְׁלָחֵם, כִּי אָזִי אֵין כַּח לְשׁוּם רַפּוּאָה, כִּי כֹל הַעֹשֵׁבִים חוֹזְרִים כְּחֵם לְתוֹךְ הַתַּפְּלָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת "דְּבַר ה'", שֶׁהוּא שְׂרָשֵׁם הַעֲלִיזוֹן.

"וְשִׁבְרֵי תִשְׁבֵּר מִצְבַּתֵּיהֶם" (שְׁמוֹת כג, כד)

נח. ח"ב ב, יא - 'שְׁבָרִים' (שֶׁל 'תְּקִיעַת-שׁוֹפָר'), זֶה בְּחִינַת 'בְּטוּל אַמוּנוֹת-כְּזָבוּיוֹת', בְּבְחִינַת (שְׁמוֹת כג, כד): "שִׁבְרֵי תִשְׁבֵּר מִצְבַּתֵּיהֶם" (תַּקוּנֵי-זֶהר לו, ג), הֵינּוּ בְּחִינַת 'בְּטוּל אַמוּנוֹת כְּזָבוּיוֹת', וְתַקוּן הָאֲמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, בְּחִינַת (תַּהֲלִים קמח, טו): "עֵינֵי כֹל אֲלִיף יִשְׁבְּרוּ".

"וַיֹּאמְרוּ כָל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע" (שמות כד, ז)

נט. "נל עניני נעשה ונשמע" - נמצאים בפרשת 'יתרו', בפסוק (שמות כד, ז): "כל אשר דבר ה' נעשה" - והוא בתורות אלו: ח"א כב, ט"זיא; ח"א לג, ג; ח"א לח, ז; ח"א סה, ד; ח"א קב.

"וְתַחַת רַגְלֵי כַּמְעֵשָׂה לְבַנַּת הַסְּפִיר" (שמות כד, י)

ס. ח"א ו, ה - על-ידי ה'דמימה' ו'השתיקה', נעשה בחינת 'חירי"ק', כמובא בתקונים (ז. - על שמות כד, י): "ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר", ד"א חיריק". וזה בחינת (ישעיה סו, א): "והארץ ה' רגלי" - ה'דם' זה בחינת 'דמימה'.

סא. ח"א קא - יצב גבלת עמים למספר בני ישראל' (דברים לב, ח). "למספר" הוא לשון 'ספיר ונהיר', בחינת (שמות כד, י): "לבנת הספיר". הינו: אחר אנפין נהירין, שהם בחינת 'מספר בני ישראל' - דהינו: על-ידי שקבל עליו 'על תורה' שהיא בחינת 'אנפין נהירין' - אחריהם: יצב גבולות עמים, שהם בחינת 'אנפין חשוכין' - הינו: שמעבירין ממנו על מלכות ועל דרך ארץ.

"וְאִתְּנָה לָךְ אֶת לַחַת הָאֶבֶן" (שמות כד, יב)

סב. ח"א סא, ו - על-ידי ה'ספרים' שנתחדשים על-ידי ה'מחלקת' (עין בפנים) - נשלם התורה. ואזי התורה בבחינת (שמות כד, יב): "לחת האבן" - שמקבלת הארה מבחינת אבן שתיה. כי כל דבר שבעולם, יש לו צמצום אחר בכמות ואיכות, וכל הצמצומים שבעולם, כלם נרשמים באבן שתיה, "שממנו השתת העולם" (יומא נד, א) וכלם מקבלים ממנו, ושם המתקת כל הדינים, כי הוא בחינת חכמה עלאה, בחינת קדשי קדשים.

- שאר עניני הלחות -

יזפיעו בעזרת השם במקומם בפרשת בייחשא

"וּמְרָאָה כְּבוֹד ה' כָּאֵשׁ אֹכֶלֶת" (שמות כד, יג)

סג. ח"א נט, א - מי שמשתדל תמיד לקרב בגי'אדם לעבודת השם-יתברך, צריך לשמר עצמו שלא יתאחזו בו הקלפות והרע של אלו בגי'אדם וכו'.

כי זה האיש, המשתדל לקרב ולעשות נפשות, הוא בונה בחינת 'היכל-הקדש' - 'קדש' - זה בחינת (ישעיה ד, ג): "והנותר בירושלם קדוש יאמר לו"; הינו זה שבגי'אדם נשארים דבוקים ב'יראה-שלמה' על-ידי, אף-על-פי שיש פמה וכמה שנפלו מקדשתם, אף-על-פי-כן מאלו שנשארו ב'יראה-שלם', על-ידי-זה: "קדוש יאמר לו" - ו'היכל' - זה בחינת ה'כבוד' שנתפד השם-יתברך וכו', שעל-ידי שמקרבים עצמן לעבודת השם-יתברך אלו הרחוקים, זהו כבודו יתברך שמו. ו'הכבוד' זהו בחינת 'היכל', בבחינת (תהלים כט, ט): "ובהיכלו כלו אמר כבוד".

ו'היכל-הקדש' הזה, מושך עצמו תמיד לשרשו, הינו ללבו של עושהו, כי שם שרשו. כי מחמת הדברים שיצאו מעמק לבו של האיש הפשוט, נכנסו בלבם וחרזו להשם-יתברך.

ו'היכל-הקדש' הזה, שורה ומלביש ה'רוח החיוני' שבלב האיש הפשוט וכו'.

ומחמת ש'היכל' הנ"ל, נעשה מהנפשות אשר היו רחוקים עד הנה, ויש קלפות רבות השוכנים סביבם, ואפשר עכשו כשמלביש ה'היכל' את ה'לב' פנ"ל - אפשר שיתאחזו חס" ושלום ה'חיצונים', ב'יצר מחשבות לבו" (בראשית ו, ה) של הכשר הזה.

והעצה על זה: שיזמין 'מלאכי לבו', שהוא בחינת 'התלהבות הלב', ש'התלהבות' הוא בחינת 'מלאכים', בבחינת (שמות ג, ב): "וירא אליו מלאך ה' בלבת אש" - ו'אש' הזה הוא שורף אותם. ואז גם 'היכל-הקדש' מקבל כח האש, ושורף את הקלפות גם מלהתאחו בו, בבחינת (שם כד, י): "וכבוד ה' כאש אכלת". - ו'אש המלאך' הזה, נעשה מבחינת 'משפט' שאדם שופט את עצמו וכו'.

סד. ח"א סז, ח - 'רעמים' נעשין על-ידי מה שנותנין 'כבוד' ל'זקן ששכח תלמודו', כמו שאמרו רז"ל (ברכות ה, א): "הזהרו בזקן ששכח תלמודו". - כי ה'רעמים' נעשין על-ידי שיוצאין אדים וקוטורים חמים, ובאים בתוך ה'ענן', ונתלהבים שם, ועל-ידי-זה נקרע ה'ענן', ומזה נשמע 'קול הרעם'.

כמו-כן כשנותנין 'כבוד' ל'זקן ששכח תלמודו', ו'השכחה' הוא בחינת 'ענין דמכסין על עיניו' (זהר פנחס רנב, א) וכשנותנין לו 'כבוד', ו'הכבוד' הוא בחינת 'אש', בבחינת (שמות כד, יז): "וכבוד ה' כאש אכלת", והוא בא בתוך ה'ענן', בבחינת (שם טו, א): "וכבוד ה' נראה בענן", הינו: בתוך בחינת ה'ענין דמכסין על עיניו'. ואזי נקרע ה'ענן', ומזה נעשין בחינת 'רעמים'. בבחינת (תהלים כט, א): "א"ל הכבוד הרעים" - שעל-ידי ה'כבוד' נעשין 'רעמים' (עין בפנים).

"וַיַּעַל מֹשֶׁה אֶל הָהָר" (שמות כד, טז)

- ענין 'משה עלה למרום' -

סה. שיר ידיות של רבנו ז"ל (בתחלת הספר) - משה עלה למרום וענן לבושו. נמצא המחזיק דבר עמו בכל פעם, ופרש מן האשה.

סו. ח"א רפ - "ושבית שביו" (דברים כא, י), זה בחינות ה'תורה', כמו שכתוב (תהלים סח, ט): "עלית למרום שבית שבי".

סז. ח"ב א, ב - "בשעה שעלה משה למרום, אמרו מלאכי-השרת: מה לילוד אשה בינינו, אמר להם: לקבל תורה בא. אמרו: אשר תנה הודף על השמים' (תהלים ת, ב) וכו'. אמר הקדוש-ברוך-הוא למשה: החזר להם תשובה. אמר: אני מתירא שלא ישרפוני בהבל פיהם. אמר לו: אחז בכסא כבודי וכו'" (שבת פח, א) - הינו שנתן לו השם-יתברך עצה, לאחז ולהתקשר בשרשי הנשמות, שהם בחינת 'כסא הכבוד', שעל-ידי-זה יהיה נצול מן 'קנאת המלאכים'.

סח. ח"ב ז, ח - "כשעלה משה למרום, מצאו להקדוש-ברוך-הוא שהיה קושר בתרים לאותיות. אמר לו: רבנו-של-

הלחם". 'הוא' דיקא, קאי על 'משה' בעצמו - שבזכותו אכלו המן'.

ויהי משה בחר ארבעים יום וארבעים לילה
(שמות כד, יח) - ענין 'ארבעים יום של התורה'

עג. ח"א ג - התקון שיוכל לשמע נגינה מכל אדם, הוא עלידי שילמד בלילה תורה שבעל-פה, הינו גמרא' שהיא בחינת 'לילה', כדאיתא במדרש (מדרש תהלים ט): "כשהיה משה בחר ארבעים יום וארבעים לילה" (שמות כד, יח) - כשהיה לומד 'תורה שבכתב' היה יודע שהוא יום, וכשילמד 'תורה שבעל-פה' היה יודע שהוא לילה".

עד. ח"א ה, בנסוף - עקר רוח-החיים הוא בהתורה, כמו שפיתוב (בראשית א, ב): "ורוח אלקים מרחפת על פני המים", הוא התורה, והצדיקים דבקים בתורה, ועליבן עקר ה'רוח-חיים' הוא אצלם וכו'. - וזה בחינת (בבא-בבא ע"ד): "ויוקף רמחא" - 'רומח' הוא בחינת רוח מ"ם, בחינת (בראשית א, ב): "ורוח אלקים מרחפת על פני המים", הינו התורה שנתנה לארבעים יום, ששם ה'רוח-החיים' - כלומר: שהצדיק היה לו בחינת הרוח שמקבל מהתורה.

עה. ח"א יג, אבגהו - עקר קבלת-התורה, עלידי השכל, שהוא 'משה-משיח' וכו' - ויכול להמשיך 'הארת התורה' ללמד שאר בני-אדם, כי 'התגלות התורה' בא מיחודא דקדשא-בריך-הוא ושכינתה - ויחודם, עלידי העלאת נפשות ישראל, בבחינת 'מיון-נוקבין', והחכם יכול לקח הנפשות ולהעלותם בבחינת 'מיון-נוקבין', בבחינת (משלי יא, ל): "ולקח נפשות חכם". - ועלידי ה'יחוד' הזה נולד התורה.

וכשעולה החכם עם הנפשות, בבחינת (שם כא, כב): "עיר גברים עלה חכם" - ו'נפש' זה בחינת 'רצון', שכל אלו הפאים לחכם הדור, כל אחד יש לו איזהו רצון - והצדיק לוקח כל הרצונות ועולה עמהם - עלידי-זה (שם): "וירד עז מבטחה" - בבחינת (חזקאל א, יד): והחיות רצוא ושוב" - 'רצוא' בעליות הנפשות, 'שוב' בחזרת הנפשות - עם 'התגלות התורה'.

וזהו בחינת תקווא ד'מרפבתא עלאה' ו'מרפבתא תתאה', שעלידי החכם שלוקח הנפשות ועולה עמהם - נתתקנו שני המרכבות. כי יש ארבע חיות בבחינת נפש וכו', ויש ארבע חיות בתורה וכו'.

וזה פרוש (בבא-בבא ע"ג): "אשתעו לי נחותי ימא, בין גלא לגלא תלת מאה פרסי, ורומיא דגלא תלת מאה פרסי. זמנא קדא הוי אזלינן בארמא, ודלינן גלא, עד דחזינן בי מרבעתא דכוכבא זוטא, דהוי במבזר ארבעין גריוא בזרא דחרדלא".

[ספרו לי 'יודי-הים': בין גל לגל יש שלש-מאות פרסה, וגובה הגל שלש-מאות פרסה. פעם אחת היינו מהלכים בדרך הים, והגביה אותנו הגל לרקיע, עד שראינו מקום שכיבתו (מושב) של כוכב קטן שבקטנים. שהיה בגדל שטח, של זריעת ארבעים כור הדרל].

"נחותי ימא" - הינו ממשיכי 'ימא דאורייתא' לזה העולם וכו'. וה'גלים' הם הנפשות' וכו'. 'ודלינן גלא' - הינו: שדלינן הנפשות למעלה, בבחינת: "עיר גבורים עלה חכם". "עד דחזינן בי מרבעתא דכוכבא זוטא" - הינו שגרמנו זווגא

עולם מי מעבב על ידך. אמר לו: עתיד אחד לעמד ועקיבא בן יוסף שמו, שיהיה דורש על כל קוץ וקוץ תלי תלין של הלכות. אמר לו: רבונא-שלי-עולם ראוי שתנתן תורה על-ידו. אמר לו: שתק בך עלה במחשבה" (מנחות כט). ולכאורה קשה, מה אמר לו השם-יתברך 'שתק' וכו', הלא כבר אמר הקש"א, ומה זו שתיקה, מאחר שבכך הקשה מה שהקשה!?

אך תבא בשאמר משה הקש"א, נכל בשכלו תרוץ על הקש"א. אך אם היה אומר את התרוץ, היה נכנס בו מקיף אחר, והיה בא על קש"א יותר חזקה ורחבה מבתחלה. על-כן אמר לו השם-יתברך "שתק" על ה'תרוץ' - הינו: שישתק ולא יגלה את ה'תרוץ', כדי שלא יבוא על 'קש"א' יותר חזקה מבתחלה.

וזהו: "שתק, בך עלה במחשבה" - הינו: שתבא בשמגלין השכל הפנימי, אזי עולה במחשבה 'שכל אחר חדש' - פי נכנס מקיף אחר לפנים - ועליבן צריכין לשתק, כדי שלא יבוא למקיפים שאין צריכין להשיגם.

'משה' היה למעלה מן ה'מחשבה', לכך היה יודע את ה'תרוץ', פי השיג בחינת 'בתרי אותיות'.

סט. ח"ב פב - כל דבר שנמשך מ'מקום גבוה' נקרא 'שבי', כמו שפיתוב (תהלים סח, ט): "עלית למרום שביט שבי".

ע. שיחות הר"ן פו - מה שנותנין להחתן 'מעוות' שקורין 'דרשה געשאנק' [דורון דרשה], לרמוז: "עלית למרום שביט שבי" (תהלים סח, ט), בשביל זה "לקחת מתנות" (שם).

עא. ספורי מעשיות, מעשה יב מ'בעל-תפלה' - וכן היה נרשם [על היד' של המלך], ה'דרך' מעולם לעולם, פי יש 'דרך' ונתיב' שעלידו יכולין לעלות מארץ לשמים (פי אר-אפשר לעלות לשמים, מחמת שאין יודעין הדרך, ושם היה נרשם הדרך לעלות לשמים), והיה נרשם שם כל הדרכים שיש מעולם לעולם, פי אליהו עלה לשמים בדרך פלוני, והיה פתוב שם אותו הדרך, ומשה רבנו עלה לשמים בדרך אחר, והיה פתוב שם אותו הדרך גם-כן, וכן חנוף עלה לשמים בדרך אחר, והיה פתוב שם גם אותו הדרך וכו'.

"ויבא משה בתוך הענין"
(שמות כד, יח)

עב. ח"א נה, אב - 'משה' היה נשמתו כולל מ'שלשה אבות' (אחר ויצא קנ. מהשמיטת-הזהר), והיה לו בוח להמשיך אלו ה'שלשה השפעות': (א) 'באר'. (ב) 'ועני'. (ג) 'ומן'. - פי 'בלם' [כל השלשה השפעות] חזרו בזכות משה" (תענית ט).

(א) "באר מים חיים" (בראשית כו, יט) - זה בחינת 'אברהם', 'מימי החסד'. ו"אברהם התחיל לחפר בארות" (שם כא, כה; כו, טו-יח).

(ב) 'עני' - זה בחינת 'יצחק', בחינת 'חשך עני וערפל' (דברים ה, יא), בחינת (בראשית כז, א): "ותכתיב עיניו מראת".

(ג) 'מן' - זה בחינת 'יעקב', בחינת (תהלים עה, עא): "לרעות ביעקב עמו".

ו'משה' שהיה כולל מאבות, נאמר בו (שמות ב, טו): "וישב משה על הבאר", וכתוב בה (שם כד, יח): "ויבא משה בתוך הענין"; וכתוב בה (שם טז, טז): "ויאמר משה אליהם, 'הוא'

'ערב'ב' אינו מערבין בישואל מה פתיב: 'היו צריקה לראש'. וישואל בתר דמתעברי מנייהו אליו, מה פתיב (במדבר כו, ב): 'שאו את ראש כל עדת בני ישואל'.

ג. חיי מוהר"ן תעד - "כי תשא את ראש בני ישואל"
(שמות ל, יב) - זה בחינת 'משא'. 'ונתנו איש כפר' - זה בחינת 'מתן'. הינו: בחינת 'משא' ומתן.

"זה יתנו כל העבר על הפקדים, מחצית השקל בשקל הקדש"
(שמות ל, יג)

ספר המדות, עניני 'שקלים' - עלידי 'נתינת שקלים', נצול מיצרי הרע
(צדקה ח"ב יט).

"העשיר לא ירבה וגו', לכפר על נפשתיכם"
(שמות ל, טו)

ד. ח"א ס, ד - "לעולם ישלש אדם מעותיו, שליש בפרקמטיא, ושלש בקרקע, ושלש בידו" (בבא מציעא מב.).
ושלשה חלקים אלו שיש ב'עשירות', הם בנגד שלשה פעמים 'עשירות' שנוזכר בתורה. פי בכל התורה בלה לא נזכר עשירות, בייאם שלש פעמים אלו. דהינו: א) אצל 'סדום', כמו שכתוב (בראשית יד, טז): "ולא תאמר אני העשיתי את אברם". ב) ואצל 'רחל ולאה', כמו שכתוב (שם לא, טז): "כי כל העשר אשר הצייל אלקים וכו'. ג) ואצל 'שקלים', כמו שכתוב (שמות ל, טו): "העשיר לא ירבה".

פי 'שלש שבפרקמטיא' - הוא בנגד ה'עשירות' שנוזכר אצל 'סדום' וכו'. ו'שלש שבקרקע' - הוא בנגד ה'עשירות' שנוזכר אצל 'רחל ולאה' וכו'. ו'שלש בידו' - הוא בנגד ה'עשירות' שאצל 'שקלים', שנאמר שם (שם): "לכפר על נפשתיכם" - בחינת (איוב יב, י): "אשר בידו נפש כל חי ורוח כל בשר איש".

המפתח ל'לקוטי הלכות' - פרשת שקלים
- קצת מתחלת חלק 'אורח חיים' -

א. השכמת הנקר א, יב (על פי ח"א רפב, אומרה לאלקי בעודי) - 'פרשת שקלים', הוא בחינת 'צדקה' - בחינת "חסד לאברהם" (מכאן ז, ט), שעשה צדקה וחסד עם כל העולם, שעלידייזה יכולין למצא ה'נקודות טובות'. [פי היה 'מטה כלפי חסד', ומצא 'נקודת טובה' בכל אחד, ועלידייזה קרב הכל להשם יתברך. אות ד].

וזה בחינת (שעיה מא, ב): "צדק יקראהו לרגלו" - שעלידי 'צדקה' יכולין לקרא את ה'טוב' שנופל במדרגה התחתונה, בבחינת 'רגליו'. וזה בחינת 'שקלים' של 'נדבת המשכן' - פי ה'משכן' בנה מ'בחינת ה'טוב' שנתלקט וכו'.

ועל-כן אחר 'פרשת שקלים', שהוא בחינת 'התעוררות הטוב' בנ"ל - קורין 'פרשת זכור' - פי עלידייזה מכניעין 'עמלק' - פי עלידייזה שמוצאין ה'טוב' בנ"ל - נכנע 'עמלק' שהוא תקף הסטרא-אחרא, שמתגבר חסו'שלו' להפיל את ה'חלושי' כח' שב'ישואל, פאלו אין להם תקוה עוד חסו'שלו'.

ב. ציצית ז, ח-ט"י (על פי ח"ב ח, 'תקנו תוכחה') - "פי תשא את ראש בני ישואל וכו'" (שמות ל, יב). תמוה, מאחר שהמנין מסכן

עלאה'. "מרבעתא" - זה בחינת 'זווג', כמו שכתוב (תהלים קלט, א): "ארחי ורבעי". 'שכינתא' נקראת בשעת זווג: 'בוכבא זוטא', כמובא בזהר (בלק קצא): "אתעבידת נקדה זעירא מגו רחיקתא, כדין אתחברא בבעלה".

"והיה כמבזר ארבעין גריוא בזרא דחרדלא" - כמובא בזהר (פנחס רמט): "האי חיה כד אתעברא, אסתתמת ולא יכילת לאוליא, עד דאתיא נחש ונשך בעריתא, כדין אתפתחת ונפק מנה דמא, והיא שתית לדמא". וזה בחינת "בזרא דחרדלא" - הינו בחינת 'טפת דם בחרדל' דנפק מנה, מחמת הנשיכה בבית הזרע. "בזרא" - פרש רש"י: "בית זרע". ואחר-כך אולידת, וה'תולדה' הזאת היא ה'תורה' בנ"ל, והתורה הזאת היא הולכת דרך ארבעים יום, הינו בחינת 'שאר חיותא', שהם 'ארבעים', עשרה לכל סטר, כמובא שם (בזהר ח"ב). וזה בחינת 'ארבעין גריוא', בחינת 'ארבעין חיותא', שהם 'ארבעים יום של התורה'.

עו. ח"א לו, ב - גם אותיות 'בלע"ם' מרמזין: שהוא בקלפה בנגד התורה - פי ב' היא 'התחלת התורה'. וכל היא 'סוף התורה'. וע' - בנגד 'שבעים-פנים'. ומ' - בנגד ארבעים יום שנתנה תורה.

פרשת שקלים

א. טיח-טרפי-קדש ח"ב קנה - בידוע (חיי-מוהר"ן קכו) היה נהוג להתקבץ אצל רבנו ז"ל ששה פעמים בשנה, שלש פעמים בשנה היו נוסעים אליו בזמנים קבועים, דהיינו: ל'ראש-השנה, ו'שבת-הנכה, ו'שבועות'. ושלש פעמים בשנה היה רבנו ז"ל נוסע אל אנשי-שלומו, דהיינו: ב'שבת-שירה' היה נוסע למעודוויבקע' או ל'טשעהרין' ול'טרהוויצע', וכן ב'שבת-נחמו', ועוד שבת אחת בחורף, שיש-אומרים שהיתה זאת 'שבת פרשת-שקלים' שהיה נוסע אז ל'טעפליק'.

"פי תשא את ראש בני ישראל לפקדיהם, ונתנו איש כפר נפשו לה' בפקד אתם"
(שמות ל, יב)

ב. ח"א קיא - "ראש בני ישואל" (שמות ל, יב) - ראשי תבות: 'דב"י'. ולהפך: "ר'שעים ב'חשף 'דמו'" (שמואל-א ב, ט) - ראשי-תבות: 'דב"י'.

[ב'פרפראות-לחכמה: שמעתי מאבי ז"ל (ר' צבי אריה ב"ר אהרן ז"ל הרב מברסלב): שלדעתו הפרוש בזה: פי כשזוכין ל'דבי-הגון', אזי הוא מאיר עיני המקריבין אליו - על-דרך (קהלת ב, יד): "החכם עיניו בראשו" - פי הוא באמת "ראש בני ישואל". וכמו שאור-העינים רק מהראש והמת, כמו-כן כשזוכין ל'דבי-הגון', שהוא "ראש בני ישואל" באמת - אזי הוא מאיר להדור, ופוחם עיניהם ממש, וכמבאר גם-כן במקום-אחר בדבריו ז"ל.

אבל להפך חסו'שלו' ד'רבי-שאינו-הגון', לא די שאינו מאיר עינים, אדרבה הוא מושך עיניהם ביותר, שזה בחינת 'בחשף דמו'. ועין גם ב'ספר-הקנה': שמאריך בגנות ה'דבי-שאינו-הגון' - ושם נאמר: "רע בעיני יי" (בראשית לה, ז), ראשי-תבות: 'דב"י'. וכבר צווח עליזה קמאי דקמאי.

ונראה לעניות-דעתי: דרוצה-לומר: על-דרך שכתוב בזהר נשא (קכב): "וישעים בחשף דמו" - אינו 'ערב'ב' וכו', ואתה-דרך רעין על ישואל דאינו רשי עמא עליהו אתמר (אריה א, ח): 'היו צריקה לראש'. וכן ב'פרשת פנחס (רצז): "כד

שיוכל לשלוט הנגף על-ידי-זה, למה צוה למנותם ושיתנו שקלים בפר נפשם, לא ימנה אותם בלל?!

אך עקר המנין של ישראל, הוא בשביל להרבות ולהגדיל בחינת התפלה עד אין קץ וחקר, על-ידי תוספת נפש על נפש שנתוספין על-ידי המנין, שעל-ידי-זה מתרבין הבתים הקדושים בכל פעם בלי שעור.

על-כן הזהירם למנותם על-ידי השקלים דיקא, ולא ימנה אותם בך בפשוטו, שלא יהיה בהם נגף ששולט על-ידי המנין, כי ישראל עם קדוש הם למעלה מהמנין, כי הם נכללין בלם במקור האחדות.

ועל-כן יש חשש שהעובדי-כוכבים יתגברו חסיון-שלום על-ידי הרבוי שלהם, ויתגברו ממנין של ישראל, ויקטרגו עליהם על-ידי-זה, עד שתוכל לשלוט הנגף שהוא סטרא-דמותא ששם אחיזתם.

על-כן צוה: שלא למנות את ישראל, כי אם על-ידי השקלים בפר נפשם" (שמות ל. יב), שצוה שיתנו בשביל הקמת המשכן שהוא בית התפלה. שכל הבתים המרובים מאד הנבנין על-ידי תוספת נפשות ישראל, בלם כלולים במשכן ובית המקדש שכולול מכל בתי התפלה. ונעשה על-ידי המנין, תקון נפלא מאד, עד שהסטרא-אחרא אינם יכולים להתגרות ולקטרג ולהתגבר על ישראל מחמת עצם רבויים שהם מרבים הרבה ממנין ישראל בפשיטות.

כי עתה על-ידי השקלים שנתנו בשביל המשכן שהוא בית התפלה, על-ידי-זה כל הנפשות מתניחין ונצטרפין יחד בבחינת רבוי הצרופים, שכל מה שנתוסף נפש, נתרבין הצרופים בלי שעור וכו'.

ואזי בודאי כל השבעים עובדי-כוכבים, מתבטלין בבוטל גמור, כנגד רבוי הבתים הנעשין על-ידי נפשות ישראל שמצטרפין בצרופים הנ"ל, על-ידי השקלים שנתנו בשביל תקון בתי התפלה הנ"ל, ועל-כן אין להם שום כח לקטרג, כי כל רבויים של העובדי-כוכבים נחשבים כאין וכאפס נגד עצם רבוי הבתים של ישראל הנ"ל וכו', שכל מה שמתרבין, מתניחין ומצטרפין בצרופים הרבה מאד הנ"ל, ונכללין יותר ב'מקור האחדות', ששם 'מקור החיים', כמו שפיתוב (תהלים לו, י) "כי עמך מקור חיים".

ועל-ידי-זה נצולין מסטרא-דמותא, בבחינת (שמות ש) "ולא יהיה בהם נגף בפקוד אותם" - כי אין הרבוי של העובדי-כוכבים יכול להתגבר על מנין של ישראל שהוא מעט נגדם - כי על-ידי רבוי הצרופים הנ"ל שנעשין על-ידי השקלים שנתנו בשביל בתי התפלה וכו' הנ"ל, על-ידי-זה כל רבויים של העובדי-כוכבים נתבטלין כאין וכאפס נגדם וכו'.

ועל-כן צריכין ליתן "מחצית השקל" דיקא (שם ל. יג), ולא שקל שלם - להורות: שכל-אחד צריך לחברו להצטרף עמו בצרופים הנ"ל, כי 'בעצמו' הוא רק בחינת 'מחצית', ואין לו 'שלמות' כייאם על-ידי שצטרף לחברו, שעל-ידי-זה נעשין רבוי הצרופים הנ"ל וכו'.

גם 'מחצית-השקל' הוא 'עשרה גרה', כי "עשרים גרה השקל" (שם), כי "אין קדשה פחותה מעשרה" (תקוני-זהר כה.), וכל אחד מישראל כלול מ"עשר-קדשות שבארץ-ישראל" (כלים פ"א מ"ו), שהם בחינת "אין עדה פחותה מעשרה" (ברכות כא: מגלה כג: סנהדרין ע"ג), שעל-כן "אין אומרים דבר שבקדשה בפחות מעשרה" (שם), כי הקדשה היא תמיד בבחינת עשרה, פי' דוע, ועל-ידי-זה עקר בחינת קדשת הצרופים הקדושים הנ"ל, כי עקר התחלת הצרופים של בתי התפלה צריך להתחיל לפחות מעשרה, כדי שיוכלו לומר דבר שבקדשה, כי "אכל בי עשרה שכינתא שריא" (סנהדרין לו.).

ואחר-כך בשנתוסף עוד נפש אחת, וכל נפש כלול מעשר, אזי נכלל עשר בעשר ועשר בעשר, ועל-ידי-זה נעשין עצם רבוי הצרופים הנ"ל, כי כל כח הצרופה לצרף הנפשות שמתפללין בכונה לצרפם בצרופים הנ"ל, הוא על-ידי כח העשר קדשות שמשם נמשכין כל הצרופים הקדושים.

וזהו בחינת "מחצית השקל", שהוא עשרה גרה, וצריכין תמיד לצרפו לחברו הנ"ל, ונעשה בחינת: "עשרים גרה השקל", שהם בבחינת "עשרה עשרה הפף" (במדבר ז. פו), כמובא בספרי-קבלה (זהר פנחס רנח.), שהם עשרה קדשות מתתא לעילא, ועשרה מעילא לתתא, שעל-ידי כל הקדשות האלו, מתניחין ומצטרפין נפשות ישראל בצרופים הרבים הנ"ל. וכל-זה נמשך בכח הבעל-בח הגדול שמתפלל תפלה בבחינת דין, שהוא בבחינה אחת עם התפלה של רבוי הנפשות וכו' הנ"ל.

וזה מרמז בסוד בתיבת 'גרה', שהוא בגימטריא 'צחק' ק, שהוא בגימטריא 'פינח' ס, כמובא (זהר פנחס רל"ז), כי 'צחק' הוא בחינת 'גבורות', שהוא בחינת התפלה בבחינת דין, שעקרה נעשה בראש-השנה, שהוא בחינת "פחד יצחק" (בראשית לא. מב), כמו שכתוב שם בהתורה. וזה בעצמו בחינת 'פנחס' - כי עקר התפלה בבחינת דין הוא בבחינת 'פנחס', בחינת "ויעמד פינחס ויפלל" (תהלים קו. ל), כמו שכתוב שם בהתורה.

וזה בחינת מה שאמרו רז"ל (מגלה יג): "שעל-ידי השקלים מפילין המן-עמלק, כי כבר קדמו שקליהם לשקליה" - כי עקר מפלת 'המן-עמלק', הוא על-ידי התפלה בבחינת דין, שהוא בחינת התפלה הנ"ל של רבוי נפשות, שהוא בחינת 'תקון השקלים', כמו שכתוב שם בהתורה: שעל-ידי המטה עוז, בחינת 'קריעת ים-סוף', שהיא בחינת התפלה בבחינת דין - על-ידי-זה היה 'מלחמת-עמלק', עיו-שם. כי כל התגברות 'עמלק' היה, לגרש ולרחק חסיון-שלום מהקבוץ הקדוש, את הנפשות החלושות שב'ישראל וכו', ועל-כן הכנעתו ומפלתו היה על-ידי התפלה בבחינת דין, שעל-ידי-זה מוציאים הנפשות מהסטרא-אחרא, ומוסיפין אותם על הקבוץ-הקדוש וכו' הנ"ל, שכל זה הוא בחינת 'שקלים' הנ"ל - ועל-כן היה מפלתו על-ידי 'השקלים' וכו'.

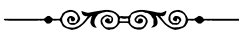
ג. תפלין ו. נד (על-פי ח"ב עב, חיים נצחיים) - וזהו בחינת 'פרשת שקלים' שקורין סמוך לפורים. ועל-ידי-זה היה הכנעת 'המן'

עשירותו היה יכול לבא לידי גאות גמור, אבל על-ידי שמחסר
ממונו ונותן צדקה לעני, על-ידי-זה משפיל עצמו וממעט
גסותו. ועל-ידי-זה נתתקנין שניהם, בחינת ה'ענוה' וה'צדלות',
שיהיו שניהם נכללים בקדשה.

וזה בחינת מצות שקלים' שהוא 'צדקה' כנ"ל - שעקר
המצוה לצבות על-ידי-זה לבחינת: "העשיר לא ירבה, והדל
לא ימעט". ש"העשיר לא ירבה" - הינו שלא יבא לידי
'גאות', בחינת 'רבו'. "והדל לא ימעט" - שלא יבא לידי
'מחיר'דקטנות'.

וזה שנאמר בשקלים (שם ל, יב): "ולא יהיה בהם נגף" - על-ידי
ה'מנין', בחינת 'רבו', שמשם 'אחיזת הגאות', שמשם עקר
'סטר'אדמותא, הפך 'חיים נצחיים'. אבל על-ידי 'מצות
שקלים', הוא בחינת 'ענוה אמתית' - על-ידי-זה יכולין
למנות את ישראל, ולא יהיה בהם נגף על-ידי 'המנין' שהוא
בחינת 'רבו' - כי אדרבא, על-ידי 'רבו המנין', זוכין לענוה
יתרה יותר ויותר, בבחינת (מגלה לא): "במקום גדלתו, שם אתה
מוצא ענותנותו".

וזה בחינת מצות שקלים' - שהוא בעת שרוצין למנות את
ישראל, שלא יתעורר על-ידי 'המנין' - בחינת ה'נגף' שהוא
'סטר'אדמותא' שנאחז ב'רבו' ו'גאות' - רק אדרבא על-ידי
ה'מנין' יזכו ל'נשיאת ראש', בחינת (שם): "כי תשא את ראש
בני ישראל", הינו 'התנוצצות-המחיר', שהוא בחינת 'ענוה
אמתית', שהוא עקר ה'חיים', בחינת 'תחית-המתים' - שכל
זה זוכין על-ידי ה'שקלים', שהם בחינת 'צדקה', שעל-ידי-זה
זוכין ל'אורי-הפנים', שהוא 'התנוצצות המחיר', שעל-ידי-זה
זוכין לענוה אמתית בשלמות וכו'.

הדר אדר

א. חיי מוהר"ן תקסב - "שמעתי מרבנו ז"ל: שזמן נתינת
הצדקה של ארץ-ישראל, הוא באדר" (לקוטי-הלכות, ענין ארבע
פרשיות א, ב)

ב. עלים לתרופה, א תרומה תקצ"ג - ותשמח עצמך
בכל מה דאפשר, בפרט פי 'מי אדר' נכנסין, "שצריכין
להרבות בשמחה" (תענית כט.). וגם מוסר פתב, רפי נחמן וכל
אנשי-שלומנו, כלם חובה מטלת עליהם להרגיל בשמחה,
על-ידי כל מיני מלי דשטותא'.

הלימוד בגליון הזה
יהא לטובת ולעילוי נשמת איש צדיק תמים
הרה"ג מוהר"ר אהרן גרשון מנחם
ב"ר אפרים שמואל זצ"ל
נלב"ע ח' אלול תשע"ח לפ"ק - תנצב"ה

עמלק' ימח-שמו, כמו שאמרו רז"ל (מגלה יג): "רשע, כבר
קדמו שקליהם לשקליך" וכו'. פי 'שקלים' הם בחינת 'צדקה',
שנצטוו ב'מחרת יום-הכפורים', לתן לצדף המשפן שהוא
בחינת הבית-המקדש, שהוא בחינת 'התנוצצות המחיר',
בחינת (שמות לא, א): "ואמלא אתו רוח אלקים בחכמה וכו' ובכל
מלאכה וכו'", כמו שפתוב שם בהתורה.

פי 'צדקה' נדבת לב, הוא בחינת 'אורי-הפנים', בבחינת (תהלים
יז, טו): "אני בצדק אחזה פניך". ועלין ב'שבת פרשת שקלים'
מבקשין הרבה על 'אורי-הפנים': "אור פניך עלינו אדון נשא
וכו" - פי עקר ה'שקלים' שהם בחינת 'צדקה' ל'בנין המשפך'
- הוא להמשיך 'אורי-הפנים', שעל-ידי-זה 'התנוצצות המחיר',
בחינת 'בנין המשפך' והבית-המקדש'.

ועלין עקר 'אורי-הפנים' היה מאיר בבית-המקדש, אשר
בשביב זה נצטוינו לעלות לשם לגל, כדי לקבל 'אורי-הפנים',
כמו שפתוב (דברים טז, טז): "שלוש פעמים בשנה יראה כל
זכורך את פני ה' אלקיך במקום אשר יבחר ה'".

נמצא: שעל-ידי 'שקלים', נמשך בחינת 'אורי-הפנים', שהוא
בחינת 'הסתכלות פני הצדיק', שעל-ידי-זה 'מתנוצצין
המחיר', שהם בחינת 'בנין הבית-המקדש' - עד שזוכין
לבחינת 'תחית-המתים' שהוא 'ענוה-אמתית' שהוא עקר
החיים של כל האברים וכו' כנ"ל.

ועלין נקראים 'שקלים' - פי יש בזה 'משקל גדול' - פי
צריכין להיות עניו בתכלית הענוה, להיות 'אין' ממש בלי
שום טעות ופגיה כלל. ואף-על-פי-כן יהיה חזק ואמיץ מאד,
ולבלי להניח להפיל עצמו בשום דבר וכו'.

וזה בחינת (שמות ל, יג) "מחצית השקל תרומה לה" - פי הוא
בבחינת 'מחצית השקל', פי הוא 'משקל גדול' - כמו ה'משקל'
שעומד במחציתו ובאמצע, שאין יכולין להכריע לכאן
ולכאן.

ועלין באמת נתקשה משה על ה'שקלים' - עד שאמר לו
הקדוש-ברוך-הוא (שמות ל, יג): "זה יתנו", כמו שפרש רש"י. פי
היה קשה לו מאד, איך יכולין לצבות את כל ישראל לבא לזה,
להיות עניים באמת בתכלית, ואף-על-פי-כן יהיה כל אחד
חזק ואמיץ מאד בעזות דקדשה בראוי וכנ"ל.

וזה בחינת מה שנצטוו בשקלים (שם ל, טו): "העשיר לא ירבה
והדל לא ימעט" - דהינו בחינת הנ"ל: שיזהר כל אחד שלא
יבא לידי 'גאות', הוא 'רבו' וגדלות, בחינת: "העשיר לא
ירבה".

וכן להפך: שלא יבא לידי 'ענוה פסולה', שהוא בחינת 'מחיר'
דקטנות' ממש, שזהו בחינת "והדל לא ימעט", פי מחמת גדל
עניותו בא לידי 'ענוה-פסולה' שהוא 'נבזה ועצל' חסיד-שלום,
במקום שאין צריכין להקטין עצמו.

אבל על-ידי שהעשיר משפיע לו נדבת לבו ומחיה אותו -
על-ידי-זה מגביה את העני, ומרים אותו מבחינת 'מחיר'
דקטנות, שהיא 'ענוה-פסולה'. וכן העשיר, שמגדל